

Beeld: © Thijs Lansbergen

Visie Cultuur op Zuid 2020-2030.

Maart 2021

Gemeente
Rotterdam

Voorwoord.

Als stadsbestuur zijn we trots op onze stad. Maar we zien ook dat er nog ongelooflijk veel moet gebeuren om te zorgen dat elke Rotterdammer een goed leven heeft en houdt. Als cultuur- en onderwijswethouder is kansengelijkheid dan ook mijn grootste speerpunt. Ik vind dat kinderen en volwassenen de kans moeten krijgen om het beste uit zichzelf te halen. Kansen die bepaald worden door talenten en capaciteiten en niet door waar je wieg heeft gestaan.

De visie **Cultuur op Zuid** richt zich op een toekomst waarin Cultuur op Zuid vele vormen en gezichten heeft, bereikbaar, toegankelijk en uitdagend is en waar talenten de kans krijgen zich te laten zien, te ontwikkelen en door te groeien. Meer cultuuronderwijs bijvoorbeeld, omdat we de kinderen op Zuid een zo breed mogelijke ontwikkeling willen geven. Kunst, cultuur, muziek, sport, natuur, talentontwikkeling en een brede loopbaanoriëntatie zijn niet alleen belangrijk voor hun ontwikkeling, maar vergroten ook hun kansen. Zeker op Zuid blijkt het niet voor alle kinderen vanzelfsprekend dat zij meedoen met activiteiten op het gebied van kunst, cultuur, sport en bewegen.

Dat is zonde, want ik weet uit eigen ervaring dat je als kind dan heel veel mist. Als zoon van ouders die niet konden lezen en schrijven, werd er bij ons thuis niet voor-gelezen. Ook gingen wij nooit naar een museum of theater. Pas op de middelbare school vond ik in de bibliotheek allerlei interessante boeken, ontdekte ik de magie van kunst en genoot ik van films in de bioscoop. Ik heb de 'schade' ruimschoots ingehaald en kan nu volmondig zeggen dat kunst en cultuur je écht veerkrachtig maakt. Dat gun ik jong en oud op Zuid ook!

In deze visie op **Cultuur op Zuid** zetten we de lijnen uit voor een nieuwe kansrijke culturele toekomst van Zuid. Waar het aantrekkelijk is om te wonen, te werken en te verblijven. Waar ruimte is voor cultureel en creatief experiment. Waar cultuur zijn eigen dynamiek, helden en iconen heeft. En waar elke Zuiderling toegang heeft tot cultuur.

Said Kasmi

Wethouder Cultuur, Onderwijs en Toerisme

‘De visie Cultuur op Zuid richt zich op een toekomst waarin cultuur vele vormen en gezichten heeft voor iedereen.’

Samenvatting.

De visie **Cultuur op Zuid** richt zich op een toekomst waarin het niet meer uitmaakt waar je wieg heeft gestaan. Waarin alle Rotterdammers dezelfde kansen krijgen en iedereen kan kiezen voor - en meedoen aan cultuur. En waarin Cultuur op Zuid vele vormen en gezichten heeft, bereikbaar, toegankelijk en uitdagend is en waar talenten de kans krijgen zich te laten zien, te ontwikkelen en door te groeien.

De populariteit van Rotterdam groeit razendsnel, zowel nationaal als internationaal. Steeds meer mensen willen hier wonen, werken, recreëren en verblijven en dat stelt het stadsbestuur voor flinke uitdagingen. Want niet alleen moeten we in 2035 55.000¹ nieuwe stadsbewoners huisvesten, maar de stad moet ook aangenaam en aantrekkelijk blijven voor huidige bewoners en bezoekers. Ook op Zuid neemt het aantal inwoners de komende jaren toe, maar niet alleen dat. De bevolkingssamenstelling verandert ook. Want Zuid is in trek!

1. (Bevolkingsprognose Rotterdam 2018-2035, Onderzoek & Business Intelligence Rotterdam 2018)

Culturele potentie

Op dit moment woont een derde van alle inwoners van de stad Rotterdam op de Zuidoever. Ruim 200.000 Zuiderlingen, die dagelijks gebruik maken van allerlei voorzieningen, ook culturele voorzieningen. Opvallend is echter dat het aantal culturele instellingen op Zuid en de deelname van bewoners aan cultuur lager is dan in de rest van Rotterdam of andere steden in Nederland. En dat is zonde, want Rotterdam-Zuid heeft culturele potentie! Dat moeten we benutten en meer zichtbaar maken door het versterken van de culturele programmering. Met als doel meer cultuurparticipatie, meer culturele bezoekers en een aantrekkelijker leef- en woonklimaat voor huidige én de nieuwe Zuiderlingen.

Vier handelingsperspectieven

In deze visie schetsen wij het kader hoe dit er voor Zuid uit kan zien. Dat doen we aan de hand van de vier handelingsperspectieven waarin we antwoord geven op de vragen waarom, waarvoor en hoe. Hierbij gaan we steeds uit van de drie i's (inclusief, innovatief, interconnectief) uit het Rotterdamse cultuurbeleid. Maar we kijken ook naar het karakteristieke van Zuid, naar talenten en subculturen en naar het experiment dat juist hier nog mogelijk is.

We pakken dit aan door:

- Inwoners van Zuid te betrekken bij cultuur door een passend en uitdagend programma te organiseren in samenwerking met diverse partners op Zuid -> **bevorderen cultuurdeelname**
- Talentontwikkelingsprogramma's, coaching, professionalisering, nieuwe laagdrempelige regelingen voor 'jonge' talenten en productie- en presentatielocaties -> **faciliteren van talent**
- Te zorgen voor nieuwe, toegankelijke en bereikbare culturele instellingen en specifieke wijkcultuur -> **stevige culturele infrastructuur**
- Te werken aan een levendige omgeving met ruimte voor ontmoeting, ontspanning en ontdekking voor bewoners en bezoekers -> **een aantrekkelijke leefomgeving**

Culturele impuls

Werken aan meer Cultuur op Zuid is niet nieuw. Met het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid (NPRZ), het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam' en het gemeentelijk beleidskader Cultuur bouwt Rotterdam al langer aan een stevige culturele basis voor Zuid. Een basis die talenten zichtbaar maakt en in het licht zet, die mogelijkheden schept voor ontwikkeling en veerkracht en die bijdraagt aan het verbinden van mensen. Samen met lokale partijen en belanghebbenden, publiek en privaat, zetten we ons in voor een kansrijke toekomst van Zuid. Wij zien de **visie Cultuur op Zuid** dan ook als een culturele impuls en een vliegwiel voor de ontwikkeling van het gebied en de bewoners.

Inhoud

Voorwoord.	3
Samenvatting.	5
Deel 1: Visie cultuur op Zuid.	9
1. Inleiding.	11
1.1. Zuid beweegt mee	11
1.2. Leeswijzer	12
2. Visie op Cultuur op Zuid.	15
2.1. Perspectief op Zuid 2021	15
2.2. Visie op Cultuur op Zuid	15
2.3. De relatie met het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid	16
3. Situatieschets.	17
3.1. Zuid in historisch perspectief	17
3.2. Demografie van Zuid	17
3.3. Cultuurparticipatie op Zuid	18
3.4. Gerichte inzet Cultuur op Zuid	19
4. Uitgangspunten.	21
Deel 2: Handelingsperspectieven.	22
1. Handelingsperspectieven.	24
2. Handelingsperspectief 1 - Cultuurdeelname bevorderen.	27
2.1 Cultuureducatie	28
2.2 Lokale Culturele Programmering	29
2.3 Impuls: Manifestatie op Zuid	32
3. Handelingsperspectief 2 - Faciliteren van talent.	35
3.1 Versterken van het netwerk Zuid	36
3.2 Talentprogramma	39
3.3 Pitch-regeling	39
3.4 Zuid-lab	40
4. Handelingsperspectief 3 - Stevige culturele infrastructuur	43
4.1 Ontwikkeling fysieke ruimte in de buurt	44
4.2 Uitbouwen ankerpunten	46
4.2.1 Kunstenpand Hart van Zuid	47
4.2.2 Cultuurcampus	48
4.2.3 FENIX Rotterdam	49
4.3 Broedplaatsen faciliteren	50
4.4 Festival locaties	51
5. Handelingsperspectief 4 - Een aantrekkelijke leefomgeving	53
5.1 Immaterieel en materieel cultureel erfgoed	54
5.2 Beeldende kunst in de openbare ruimte	54
5.3 Stadscultuur	56
5.4 Toerisme	58
Colofon.	62

1

**Visie cultuur
op Zuid.**

1. Inleiding.

1.1. Zuid beweegt mee

Rotterdam is altijd in beweging. De populariteit van onze stad groeit razendsnel, zowel nationaal als internationaal. Steeds meer mensen willen hier wonen, werken, recreëren en verblijven en dat stelt het stadsbestuur voor flinke uitdagingen. Want niet alleen moeten we in 2035 55.000² nieuwe stadsbewoners huisvesten, maar de stad moet ook aangenaam en aantrekkelijk blijven voor huidige bewoners en bezoekers. Ook op Zuid neemt het aantal inwoners de komende jaren toe, maar niet alleen dat. De bevolkingssamenstelling verandert ook. Want Zuid is in trek! Steeds meer mensen ontdekken de potentie van de Rotterdamse zuidoever. Woningen zijn betaalbaar, er is ruimte voor experiment en het is een interessante smeltkroes van culturen met eigenheid. Het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid (NPRZ) werkt daarnaast aan een veerkrachtige basis door wijken een impuls te geven op de drie pijlers school, werk en wonen.³

Culturele impuls

Aan een veerkrachtige basis en de stenen wordt momenteel hard gewerkt. Maar de uitdagingen voor Zuid vragen ook om een visie op hoe een superdiverse smeltkroes met elkaar samenleeft en hoe cultuur hieraan kan bijdragen. In deze **Visie Cultuur op Zuid** schetsen we (binnen de Rotterdamse beleidsspeerpunten Cultuur) het kader hoe deze culturele impuls voor Rotterdam-Zuid eruit kan zien. Door bijvoorbeeld te zorgen voor een cultureel aanbod dat aansluit bij de huidige bewoners van Zuid en hen aanspoort om mee te doen en mee te denken. Dat flexibel is en meebeweegt met de wensen en behoeften van nieuwe bewoners. En dat vooral alle bewoners van Zuid verbindt. Een culturele impuls die aanhaakt op bestaande initiatieven en kwaliteiten van Rotterdam-Zuid en bijdraagt aan het onbenutte potentieel. Kortom: Zuid beweegt mee!

2. Bevolkingsprognose Rotterdam 2018-2035, Onderzoek & Business Intelligence Rotterdam 2018)

3. De pijler cultuur is in 2019 toegevoegd aan het NPRZ programma

1.2. Leeswijzer

Deze Visie Cultuur op Zuid is als volgt opgebouwd:

Deel 1

Beschrijft de achtergronden, uitgangspunten en de visie op Cultuur op Zuid:

- een paragraaf met de visie op Cultuur op Zuid;
- een situatieschets met een korte analyse van de historie, gegeven de huidige culturele infrastructuur en cultuurdeelname op Zuid;
- de uitgangspunten van het cultuurbeleid voor Zuid en de inbedding van cultuur binnen het NPRZ.

Deel 2

Bevat de handelingsperspectieven op deze uitgangspunten en de uitwerking daarvan:

- handelingsperspectieven benoemd;
- een concrete uitwerking van deze handelingsperspectieven op korte en middellange termijn:
 - o Wat we (gaan) doen
 - o Waarom we dat doen
 - o Hoe we dat (willen) aanpakken
 - o Wie onze (beoogde) partners daarbij zijn
 - o Welke beleidsterreinen betrokken zijn

'Een culturele impuls
voor Rotterdam-Zuid'

2. Visie op Cultuur op Zuid.

2.1. Perspectief op Zuid 2021

Rotterdam-Zuid, met de drie gebieden Charlois, Feijenoord en IJsselmond, is een gebied met meer dan 200.000 inwoners. Een derde van het aantal inwoners van de stad Rotterdam.⁴ 200.000 mensen die dus ook dagelijks gebruik maken van voorzieningen. Mogelijk ook culturele voorzieningen.

De culturele infrastructuur en de deelname van bewoners aan cultuur is op Zuid op dit moment nog lager dan in de rest van Rotterdam of andere steden in Nederland. En hoewel deze situatie historisch te verklaren is, vraagt zij in deze tijd om een aantal ingrepen. Want cultuur:

- verbindt mensen;
- veraangenaamt het leven;
- draagt bij aan persoonlijke en sociale ontwikkeling;
- heeft een positief effect op het fysiek en mentaal welbevinden;
- draagt daarnaast ook bij aan de economische waarde (zoals een vliegwiel voor verdere ontwikkeling).

Door het culturele voorzieningenniveau, het aanbod en de cultuurdeelname te vergroten kunnen de huidige inwoners van Rotterdam-Zuid hun (sociale) netwerk vergroten, hun vaardigheden en talenten verder ontwikkelen en zich gemakkelijker bewegen in een steeds complexere maatschappij.⁵ Door het culturele voorzieningenniveau flexibel, inclusief en gelaagd te organiseren kunnen huidige bewoners en toekomstige bewoners zich verbinden en bijdragen.

Rotterdam-Zuid beschikt over een enorme culturele potentie. Tal van succesvolle (grassroots)initiatieven vinden hun oorsprong op Zuid. Sommige van deze initiatieven hebben inmiddels stedelijke-, nationale- of zelfs internationale bekendheid.⁶ Daarnaast zien we ook een groeiend aantal lokale initiatieven, die soms incidenteel maar veelal terugkerend programmeren op Zuid. Zij dragen bij aan een veerkrachtige basis voor de toekomst.

Deze visie beoogt de lijnen uit te zetten voor een versterking van het culturele klimaat en de cultuurdeelname op Zuid met als doel het verhogen van het cultureel kapitaal van de huidige en toekomstige bewoners op Zuid. Een impuls en vliegwiel voor Zuid.

4. Een inwoneraantal vergelijkbaar met gemeenten als Eindhoven en Groningen.

5. SCP Nederland in meervoud uit 2014

6. Denk aan YMP, Jandino Asporaat en Indirah Tauwnaar

2.2. Visie op Cultuur op Zuid

In 2030 maakt het voor cultuur niet meer uit of je in het centrum, Noord of op Rotterdam-Zuid bent. Cultuur op Zuid is aanwezig, gelaagd, specifiek en bijzonder Zuid.

Met onder andere Rijnhaven, Maashaven en misschien zelfs de Waalhaven. Rond Hart van Zuid is een nieuw en levendig tweede stadscentrum ontstaan en rond Feijenoord City zijn diverse functies rondom sport en bewegen geconcentreerd.

We zien een Zuid waarin de verschillende gebieden met hun uiteenlopende historische achtergronden een sterke eigen identiteit hebben ontwikkeld en aantrekkelijk zijn voor jongeren, studenten, gezinnen en ouderen. Het is een Zuid waarin er op cultureel gebied voor iedereen voldoende mogelijkheden zijn om te participeren, en waar het net zo gewoon is om de rivier over te steken voor een culturele activiteit op Noord als andersom.

Cultuur op Zuid kent zijn eigen dynamiek, zijn eigen helden en iconen. Zuid is Zuid in experiment en mogelijkheden. Cultuur op Zuid is inclusief, innovatief en interconnectief.

- Iedere inwoner van Rotterdam-Zuid heeft toegang tot cultuur en kan er cultuur naar zijn gading vinden;
- Cultureel talent van Zuid heeft de mogelijkheid dit talent te laten zien, te ontwikkelen en zich te professionaliseren;
- Zuid is een aantrekkelijk gebied voor bewoners, bedrijven en bezoekers om te wonen, werken en verblijven.

Binnen het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid en vanuit het beleidskader Cultuur werken wij aan een stevige culturele basis voor Rotterdam-Zuid. Een basis die het perspectief richt op een nieuwe kansrijke samenleving in 2030, waarin talenten zichtbaar zijn, die mogelijkheden schept voor ontwikkeling en veerkracht, en die bijdraagt aan het verbinden van mensen, perspectieven, culturen. Een basis met kansgelijkheid.

Vanuit Cultuur wordt een positieve bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van Zuid als het nieuwe centrum van Rotterdam. Deze bijdrage is gelaagd en duurzaam. En vraagt om samenwerking met alle lokale partijen en belanghebbenden, publiek en privaat, die werken aan een nieuwe toekomst voor Zuid.

2.3. De relatie met het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid

Het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid (NPRZ) is er sinds een aantal jaren⁷ op gericht om een kwaliteitsimpuls te geven aan onderwijs, werkgelegenheid en wonen met het doel het niveau gelijk te trekken aan het gemiddelde van Nederland en de rest van Rotterdam in 2030.

In 2018 is cultuur als vierde pijler toegevoegd aan het NPRZ.⁸ Daarbij zijn drie algemene uitgangspunten geformuleerd:

- a** Versterken van de culturele programmering in Rotterdam-Zuid met als doel meer cultuurparticipatie en een aantrekkelijker leef- en woonklimaat voor de huidige én de nieuwe bewoners en meer culturele bezoekers naar die instellingen in Rotterdam-Zuid te trekken.
- b** Versterken van de talentontwikkeling en het makers klimaat op Rotterdam-Zuid, zodat meer nieuwe cultuurmakers de kans krijgen om bij te dragen aan de culturele programmering.
- c** (Verder) verkennen van de mogelijkheden van een nieuw beeldbepalend cultuurwetenschappelijk instituut (NCWI) op Rotterdam-Zuid.

In de bij deze Visie Cultuur op Zuid behorende handelingsperspectieven worden deze uitgangspunten geconcretiseerd.

De impuls van NPRZ is hierin een vliegwiel voor de ontwikkeling en verankering van Cultuur op Zuid.

- in het verankeren van cultuureducatie in de dagprogrammering,
- in instituten – cultuurankers op Zuid,
- in levendigheid – verduurzamen van het netwerk en programmering.

7. Sinds 2011

8. In de zogenoemde Regio Deal tussen Rijk en gemeente voor de periode 2018-2022 is daaraan vervolgens ook financiële ondersteuning gegeven.

3. Situatieschets.

3.1. Zuid in historisch perspectief

Wie Zuid wil begrijpen, moet de geschiedenis kennen. Aan de basis voor de huidige diversiteit op Zuid liggen verschillende migratiestromen door de eeuwen heen.

Een belangrijke periode voor de vorming van het huidige Rotterdam en de ontwikkeling van Zuid als onderdeel van de stad, was de tweede helft van de negentiende eeuw. Er kwam een oeververbinding tussen de rechter- en de linker-Maasoever, havens en bedrijventerreinen werden aangelegd, de Nieuwe Waterweg werd gegraven, omliggende gemeenten op de linker-Maasoever, zoals Katendrecht, Charlois, IJsselmonde en Pernis werden geannexeerd. De oppervlakte en het inwonertal van Rotterdam namen hierdoor sterk toe.

Die nieuwe bedrijvigheid (havens en bijbehorende industrie) leidde ook tot een enorme toename van werkgelegenheid. Werkgelegenheid waarin Rotterdam zelf niet kon voorzien, maar de verder gelegen plattelandsgemeenten⁹ wel. Mensen die een betere toekomst voor zich zagen in de stad, vestigden zich op Zuid. De snelle groei leidde tot omstandigheden die soms verre van optimaal waren.¹⁰ Door middel van particulier initiatief werden verenigingen opgericht om de problemen terug te dringen en de inwoners van Zuid de mogelijkheid te geven zich verder te ontwikkelen. Nog steeds kent Zuid een rijk verenigingsleven met een directe link naar deze fase in de geschiedenis.

Een kleine honderd jaar later werd Rotterdam-Zuid opnieuw een plaats waar nieuwkomers zich vestigden. Nieuwe bewoners met roots in Zuid-Europa en Noord-Afrika vonden werk in de wederopbouw en in de groeiende haven. Zij vestigden zich veelal in de oudere maar betaalbare wijken van Zuid. Naast een verrijking van de culturen op Zuid ontstonden hierdoor ook grootstedelijke opgaven rond huisvesting en sociaal-maatschappelijke opgaven rond opleiding, taalvaardigheid, integratie, participatie enz. Investeren in vernieuwing van woningen en wijken bleef echter achter bij de rest van Rotterdam. De daarmee ook achterblijvende ontwikkeling van Zuid leidde tot een algemeen gevoelde urgentie voor verbetering en versterking van de kansen voor Zuid.

Het NPRZ werkt sinds enkele jaren aan een nieuw perspectief voor Zuid gericht op onderwijs, arbeidsparticipatie en woonkwaliteit. Maar ook particuliere initiatieven dragen nog steeds bij aan een betere leefomgeving op Zuid.

Zuid is inmiddels veel meer dan alleen de oude wijken rond de oude, inmiddels verlaten havens. Op Zuid wonen nu meer dan 200.000 Rotterdammers in 22 wijken. De Kop van Zuid, het Noordereiland, Groot-IJsselmonde, Lombardijen, Pendrecht zijn ook allemaal Zuid. Allemaal met een eigen geschiedenis, eigen kenmerken, een eigen profiel (oude dorpskernen en tuinsteden) en een eigen populatie. Een unieke mix van culturen, gebruiken en generaties. Allen met eenzelfde wens om te leven, werken, wonen en ontmoeten in een leefbare en aantrekkelijke omgeving zowel fysiek als sociaal. Een omgeving met perspectief, met aandacht voor de kwaliteiten, die mogelijkheden biedt en ruimte schept.

Deze rijke geschiedenis, de unieke mix van dorpen en tuinsteden, mix van culturen en een achtergrond met migratiestromen vormen het fundament voor Cultuur op Zuid. Waarden die verankerd liggen in het verleden en die we graag verzilveren.

9. Noord-Brabant, de Zuid-Hollandse eilanden en Zeeland

10. Slechte woningen, prostitutie, criminaliteit en regelmatig politieke en sociale spanningen

3.2. Demografie van Zuid

Bijna een derde van alle Rotterdammers, woont op Zuid. Het aantal inwoners van Zuid gaat de komende jaren ook nog flink toenemen.¹¹ Deze toename komt door de groei van de huidige bevolking en door een te verwachte toename in migratiestromen.

Rotterdam als geheel is een superdiverse stad met meer dan 200 verschillende nationaliteiten naast elkaar. Geen enkele etniciteit heeft meer de absolute meerderheid. Dit zorgt voor een bonte mix aan culturen in de stad. De verwachting is dat de stad de komende jaren nog diverser wordt. Dit geldt voor Rotterdam, maar zeker ook voor Zuid.¹²

Door de verwachte groei zal ook de samenstelling van huishoudens veranderen. De verwachting voor Rotterdam en ook voor Zuid is een verschuiving in leeftijds-opbouw. Dit zal verschillen per gebied en wijk. Een aantal gebieden of wijken zal vergrijzen, met senioren die langer zelfstandig blijven wonen, een landelijke trend. Maar er zijn ook gebieden of wijken die juist zullen verjongen. Feijenoord zal bijvoorbeeld verjongen, terwijl in IJsselmonde en Charlois vergrijzing zichtbaar zal worden.¹³

Rotterdam blijft vergeleken met de rest van het land een jonge stad. Bijna een kwart van de inwoners was anno 2015 tussen de 20 en 35 jaar, dat is 6% boven het huidige landelijk gemiddelde. Terwijl het aandeel jongeren in Nederland verder afneemt, blijft het aandeel jongeren in Rotterdam juist vrijwel constant. In heel Rotterdam is 29,8% onder de 25 jaar. Voor Zuid is dat 30,7%.¹⁴

Voor wederzijds respect en verdraagzaam samenleven is kennis, uitwisseling en dialoog van belang. Cultuur kan daaraan bijdragen door ontmoeting en uitwisseling te faciliteren en kaders te scheppen waarvoor (talent)ontwikkeling mogelijk is. Cultuur is vaak vanzelfsprekend aanwezig in het dagelijkse leven van mensen, een manier om je identiteit te uiten en om samen dingen te beleven. Juist voor een gebied met een bevolkingssamenstelling als Zuid is het belangrijk dat mensen elkaar ontmoeten, elkaar leren kennen en elkaar en zichzelf verrijken. Het is daarom essentieel dat Zuid beschikt over een substantieel en passend cultuuraanbod.

11. Toename in Feijenoord van 18,4% aan inwoners. Cijfers NCWI-Zakboekje 2018
12. O.a. Marokkaans, Surinaams, Antilliaans, Kaapverdiaans, Pools, Bulgaars, Roemeens 'Zuid op koers, voortgangsrapportage 2017', NPRZ 2018. | CBS. Zuid een gebied is met een majority of minorities. Steden waar meerderheid van de bewoners uit een brede waaier van minderheden bestaan.
13. In Feijenoord zal het aantal 0-19 jarigen met 2.700 toenemen, in IJsselmonde met 500, en in Charlois zal het aantal kinderen afnemen met 1.100.
14. Per wijk kan het erg verschillen. Wielewaal en Oud-IJsselmonde wijken relatief veel ouderen, en Feijenoord en Tarwewijk relatief veel jongeren.

3.3. Cultuurparticipatie op Zuid

Uit onderzoek van het gemeentelijk onderzoeksbureau OBI en de stichting Rotterdam Festivals¹⁵ in 2019 komt het volgende beeld naar voren over de cultuurdeelname van de bewoners op Zuid:

- Het percentage dat ten minste eenmaal per maand een bezoek brengt aan film, theater, concert, cultureel festival of museum is gestegen maar blijft nog achter bij het bezoek van heel Rotterdam¹⁶;
- Het percentage dat zegt wel eens een culturele activiteit te bezoeken ligt lager dan onder het totaal van de Rotterdammers;
- Er zijn ten opzichte van heel Rotterdam relatief veel bewoners op Zuid vertegenwoordigd in de groepen Stedelijke Toekomstbouwers en Wijkgerichte Vrijtijdsgenieters. De culturele 'light-users' (zie toelichting);
- De groep Stadse Alleseters op Zuid is groeiende.

De bevolkingssamenstelling op Zuid, nu voor een groot deel bestaande uit Stedelijke Toekomstbouwers en Wijkgerichte Vrijtijdsgenieters, zal de komende jaren veranderen. Zeker in een deel van de stad dat zo in ontwikkeling is, is de demografische dynamiek enorm. De samenstelling van de bevolking zal in 2030 wezenlijk anders zijn dan nu. Dat vraagt continue aandacht voor een culturele infrastructuur die aansluit bij de bewoners van het moment, die ruimte biedt voor voortdurende aanpassing aan de nieuwe omstandigheden. We kiezen daarom voor een aanpak die kan meebewegen met de ontwikkelingen.

15. OBI 'Cultuurmonitor Zuid 2019' en Rotterdam Festivals 'Publieks onderzoek 2019'
16. OBI 'Wijkprofiel Rotterdam 2020' Heel Rotterdam 45, Charlois 39, Feijenoord 44, IJsselmonde 36.

Stedelijke toekomstbouwers

Stedelijke Toekomstbouwers zijn tussen de 18 en 50 jaar oud en we vinden onder hen veel mensen met een migratieachtergrond. Ze hebben het financieel niet breed, brengen veel tijd door met hun gezin, familie en vrienden en zijn vaak geïnteresseerd in dans, theater, film, muziek en combinaties van sport en cultuur, als bezoeker en als beoefenaar. Hun behoefte gaat uit naar een divers en minder traditioneel aanbod.

Wijkgerichte Vrijtijdsgenieters

Wijkgerichte Vrijtijdsgenieters zijn gemiddeld iets ouder: tussen de 45 en 75 jaar. Een deel werkt parttime of is werkloos, anderen zijn na een werkend leven gepensioneerd. Soms zijn er nog kinderen thuis, soms zijn er al kleinkinderen. Maar wat deze groep verbindt, is dat ze meestal niet gestudeerd hebben en beschikken over een relatief laag inkomen. Wel veel vrije tijd dus, maar weinig budget om eropuit te gaan. Een doelgroep die geïnteresseerd is in laagdrempelig, meer traditioneel aanbod, dicht bij huis, toegankelijk en voor een redelijke prijs.

Stadse Alleseters

De Stadse Alleseters zijn merendeels tussen de 25 en 35. Over het algemeen alleenstaand of samenwonend, zonder kinderen. Thuis is voor hen de plek om tot rust te komen na het werken, maar het is ook de uitvalsbasis voor het ondernemen van leuke dingen. De Stadse Alleseters zijn hoog opgeleid, zowel hbo als universitair. Ze zijn een carrière aan het opbouwen, studeren of werken parttime, waardoor de inkomens binnen deze groep verschillen. Ze hebben geen auto, maar maken gebruik van de fiets en het openbaar vervoer. De Stadse Alleseters genieten van alles wat het goede stadsleven te bieden heeft, met alle voorzieningen dichtbij hun huis.

3.4 Gerichte inzet Cultuur op Zuid

Voor het bereiken van een hogere cultuurparticipatie gelijk aan het landelijke gemiddelde dan wel het gemiddelde van Rotterdam is gerichte inzet noodzakelijk vanuit het bestaande gemeentelijke cultuurbeleid en het NPRZ.

Deze inzet is gericht op:

- Meer spreiding en intensivering Cultuur op Zuid¹⁷;
- Extra impulsen voor het faciliteren, bestendigen en verstevigen van de aanwezige culturele infrastructuur op Zuid¹⁸.

Duurzaam versterken door te zorgen voor:

- Bij de (diverse en veranderende) publieksgroepen op Zuid passende culturele programmering;
- Faciliteren van cultureel en creatief talent op Zuid;
- Realisatie van een of meer culturele ankerpunten op Zuid;
- Bijdragen aan een aantrekkelijke leefomgeving.

De inzet van cultuurregisseurs, lokale culture programmering en van publieksonderzoek zijn daarin ondersteunend.¹⁹

We werken deze uitgangspunten in de hiernavolgende paragrafen verder uit.

17. Cultuurbeleid gemeente Rotterdam
18. Nationaal Programma Rotterdam-Zuid Pijler Cultuur
19. Zie uitwerking in de Handelingsperspectieven

4. Uitgangspunten.

De uitgangspunten voor deze Visie Cultuur op Zuid zijn gebaseerd op het gemeentelijk cultuurbeleid (3 i's) en verbonden aan de uitgangspunten van het Nationale Programma Rotterdam-Zuid (NPRZ).

De 3 i's uit het gemeentelijk cultuurbeleid, inclusief, innovatief en interconnectief, betekenen voor Zuid:

- Iedere inwoner van Rotterdam-Zuid moet toegang hebben tot cultuur, cultuur kunnen genieten, in welke vorm dan ook/ er iets van zijn gading kunnen vinden;
- Cultureel talent van Zuid moet de mogelijkheid hebben dit talent te laten zien, te ontwikkelen en zich te professionaliseren;
- Zuid moet een aantrekkelijk en levendig gebied zijn/worden voor bewoners, bedrijven en bezoekers om te wonen, werken, ontmoeten, verbinden en verblijven.

We zetten bestaande instrumenten in op Zuid, met een extra impuls vanuit het NPRZ op basis van geformuleerde uitgangspunten NPRZ Pijler Cultuur (zie paragraaf 2.3):

- Versterken van de culturele programmering in Rotterdam-Zuid met als doel:
 - o meer cultuurparticipatie en een aantrekkelijker leef- en woonklimaat voor de huidige én de nieuwe bewoners.
 - o meer culturele bezoekers naar die instellingen in Rotterdam-Zuid te trekken.
- Versterken van de talentontwikkeling en het makersklimaat in Rotterdam-Zuid, zodat meer nieuwe cultuurmakers de kans krijgen om bij te dragen aan de culturele programmering.
- (Verder) verkennen van de mogelijkheden van een nieuw beeldbepalend instituut in Rotterdam-Zuid.²⁰

20. Een cultuurcampus waarin een aantal belangrijke functies op het gebied van onderwijs en cultuur worden gecombineerd en kansen aan elkaar worden gekoppeld (Handelingsperspectief 3)

In deel 2 worden deze uitgangspunten uitgewerkt in vier handelingsperspectieven.

1.

Cultuurdeelname bevorderen

3.

Stevige culturele infrastructuur

2.

Faciliteren van talent

4.

Een aantrekkelijke leefomgeving

2

**Handelings-
perspectieven.**

1. Handelingsperspectieven.

De 4 handelingsperspectieven voor Zuid.

De geformuleerde uitgangspunten zijn uitgewerkt in vier handelingsperspectieven voor Zuid.

- 1. Cultuurdeelname bevorderen
- 2. Faciliteren van talent
- 3. Stevige culturele infrastructuur
- 4. Een aantrekkelijke levendige leefomgeving

Voor elk van de handelingsperspectieven worden bestaande en nieuwe instrumenten ingezet (NPRZ pijler cultuur en Cultuurbeleid). Het instrumentarium wordt gedurende de verschillende fases ontwikkeld, getoetst, geëvalueerd en waar nodig aangepast.

Hierin wordt gezocht naar de samenhang van de inzet en samenwerking met de partners binnen de verschillende pijlers van het NPRZ²¹.

De vier handelingsperspectieven en het bijbehorende instrumentarium worden in de volgende paragrafen uitgewerkt.

21. Wonen, Werk, Onderwijs en Cultuur

Handelingsperspectief 1

Cultuurdeelname bevorderen.

Binnen dit handelingsperspectief zijn twee doelen gesteld:

- Ervoor zorgen dat de programmering op Zuid (nog) beter aansluit bij de behoefte van de huidige daar gevestigde publieksgroepen (Stedelijke Toekomstbouwers, Wijkgerichte Vrijtijdsgenieters en Stadse Alleseters) zodat de cultuurparticipatie stijgt; maar ook om mee te bewegen met de veranderende bevolkingssamenstelling zodat ook deze publieksgroepen een culturele programmering naar hun gading kunnen vinden;
- Zorgen voor een aantrekkelijker leef- en woonklimaat, inclusief voorzieningen, dat huidige bewoners bindt en toekomstige bewoners en culturele bezoekers aantrekt.

Samen leiden deze twee doelen tot een grotere cultuurdeelname, actief (bewoners beoefenen zelf culturele activiteiten en ontwikkelen hun talent) of receptief (bewoners of bezoekers bezoeken cultuuruitingen op Zuid die aansluiten bij hun belangstelling en maken kennis met cultuuruitingen die daarop voortbouwen).

Voor de realisering van de genoemde doelen gaan wij uit van de kracht van bestaande programma's, organisaties en interventies. Uitgaande van de bestaande kwaliteit: de vele talenten, de infrastructuur en de belangstelling die al op Zuid aanwezig is.

Aandachtsgebieden

- ✓ Binnen- en buitenschoolse cultuureducatie (lokaal en ingebed)
- ✓ Lokale Culturele Programmering (lokaal en fijnmazig)
- ✓ Manifestatie op Zuid (impuls en duurzaam netwerk)

2.1 Cultuureducatie

Wat doen we/gaan we doen?

We stimuleren scholen om cultuuronderwijs structureel te verankeren in hun curriculum en bieden hiervoor verschillende programma's aan. We richten ons hierbij niet alleen op het primair- en voortgezet onderwijs, maar ook op het speciaal onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Daarnaast hebben we aandacht voor de mogelijkheid om kunst en cultuur in de vrije tijd te beoefenen (jongeren en volwassenen), brengen we in kaart welke mogelijkheden er al zijn en bespreken we met de betrokken partijen hoe dit aanbod verbreed en versterkt kan worden.

Waarom doen we dat?

Het college heeft de ambitie het niveau van het cultuuronderwijs te verhogen en duurzame samenwerking en doorstroming te stimuleren. Een duurzame structurele verankering, omdat cultuuronderwijs bijdraagt aan de brede ontwikkeling van cognitie en competenties van (jonge) mensen. Cultuuronderwijs is verbonden met verschillende vakken en activiteiten op school, zoals loopbaanoriëntatie, burgerschapsvorming, digitale geletterdheid, bewegen en taalvaardigheid en de ontwikkeling van 21ste-eeuwse vaardigheden, zoals analyserend en probleemoplossend vermogen, creativiteit, het ontwikkelen van een open blik, zelfvertrouwen en zelfreflectie. Het cultuuronderwijs op Zuid is onderdeel van de dagprogrammering, maar veel scholen organiseren hun cultuuronderwijs ook binnen de reguliere onderwijsuren.

Hoe pakken we dat aan?

Succesvolle cultuureducatie is gebaat bij een goede infrastructuur op stedelijk en wijkniveau. In de komende jaren zetten we daarom in op het versterken hiervan door het beter laten ontsluiten van de mogelijkheden om te kunnen participeren aan Cultuur op Zuid en door meer samenwerkingen te stimuleren tussen cultuur-, sport- en welzijnspartijen, en met sociale en culturele ondernemers in de wijken. Daarnaast blijven we, waar mogelijk, nieuwe initiatieven op stedelijk en wijkniveau ondersteunen die bijdragen aan een rijker cultureel aanbod voor de bewoners op Zuid.

Het Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam (KCR) treedt op als intermediair tussen de cultuursector en het onderwijs en spant zich in om cultuureducatie structureel te verankeren in het onderwijs. SKVR, Jeugdtheater Hofplein, House of Urban Arts, Theater Zuidplein en diverse andere grote en kleine partijen bieden buitenschoolse culturele activiteiten aan voor kinderen, jongeren en volwassenen.

- Cultuur is opgenomen in de Dagprogrammering op Zuid, zoals opgenomen in de regiodeal van het NPRZ. In combinatie met tien extra activiteiten per week krijgen leerlingen in het basisonderwijs een samenhangend aanbod activiteiten, gericht op hun brede ontwikkeling en het bieden van gelijke kansen. In de komende jaren wordt de dagprogrammering waarschijnlijk uitgebreid naar het voortgezet onderwijs. Door het opnemen van cultuur in de dagprogrammering, krijgen ook culturele competenties een plaats in de brede ontwikkeling van leerlingen en kan cultuur worden ingezet voor de ontwikkeling van andere vaardigheden die in schoolverband worden ontwikkeld.
- Door de uitbreiding van de cultuurcoachregeling in 2019/2020 is het mogelijk geworden om meer scholen te voorzien van een cultuurcoach. Deze coaches zijn in dienst bij een culturele instelling maar geven structureel les in kunst en cultuur op scholen en maken de verbinding met culturele partijen in de wijk. Door de uitbreiding zijn er steeds meer scholen op Zuid met cultuuronderwijs in hun curriculum. Ook scholen in het mbo en so komen in aanmerking voor een cultuurcoach.
- Met cultuureducatiepartners in de stad worden mogelijkheden verkend om meer activiteiten op Zuid aan te bieden waar mogelijk in partnerschap met partijen uit de wijken. Verbindingen worden gelegd met als trekkende partijen onder andere KCR, het Hofplein Theater, Museum Boijmans Van Beuningen en SKVR.
- Het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2020-2025 biedt mogelijkheden voor scholen en culturele partijen om nieuwe samenwerkingen te maken en om nieuwe programma's gezamenlijk te ontwikkelen.
- Er zal ingezet worden op meer aandacht voor talentontwikkeling en het toe leiden van talentvolle jongeren naar buitenschoolse trajecten voor het verder ontwikkelen van hun talenten.

Partners

Onze belangrijkste partners zijn de scholen/schoolbesturen, culturele organisaties in Rotterdam en Rotterdam-Zuid, SKVR, KCR, de afdeling Onderwijs, de gebiedspartners, en de Huizen van de Wijk.

Betrokken beleidsterreinen

Gebieden, Onderwijs, Welzijn (volwassenen, jeugd), Sport, Integratie & Sociale zekerheid.

Inbedding

Cultuurbeleid Cultuureducatie, NPRZ Dagprogrammering.

SKVR Brassband NSJF 2019, I Rotterdam Ahoy | Beeld Hans Tak

Boijmans op Zuid

Vanaf 2020 ontwikkelt Museum Boijmans Van Beuningen een programma van workshops en presentaties in de voormalige technische school aan Hillevliet 90 op Rotterdam-Zuid. Dit doen ze samen met talentvolle makers, maatschappelijke partners en sleutelfiguren uit de buurt en stad. Met dit nieuwe project wordt een duurzame bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van cultuur en onderwijs op Zuid en worden cultuurmedewerkers van de toekomst opgeleid. Hillevliet 90 wordt géén museum-dependance met tentoonstellingen, maar een eerste stap in een breder programma op Zuid. De voormalige school krijgt zijn functie terug als plek om te leren en te maken.

Alle Ruimte Charlois

Alle ruimte is een platform voor de Rotterdamse wijk Oud-Charlois waar makers, kinderen en jongeren samenwerken aan nieuwe projecten en vaardigheden. In Alle Ruimte kunnen kinderen en jongeren, van 8 t/m 18 jaar, experimenteren en leren in de werkplaatsen van vakmensen en komen zij al lerend in contact met de praktijk. Vakgebieden als techniek, media, yoga, taal, beeldende kunst en podiumkunst, filosofie, natuur en voeding worden met elkaar verweven. Binnen deze gebieden ontwikkelen deelnemers technische, creatieve, fysieke, mentale en communicatieve vaardigheden. Waardoor zij hun horizon verbreden en aan hun toekomst werken. Alle Ruimte verbindt bestaande krachten in de buurt met elkaar.

2.2 Lokale Culturele Programmering

Wat doen we/gaan we doen?

Met ingang van 2021 is Lokale Culturele programmering²² gestart in alle veertien gebieden in de stad, zo ook op Zuid. Rekening houdend met de specifieke kenmerken en behoeften van de bewoners van het gebied, worden via het programma laagdrempelige culturele activiteiten en evenementen in een gebied aangeboden of gefaciliteerd.

Waarom doen we dat?

Wijkgericht werken en het beleid toespitsen op de leefwereld van de wijkbewoner is het doel. Met lokale Culturele Programmering kan snel en flexibel worden ingespeeld op de behoefte aan laagdrempelig aanbod dicht bij huis. Hierbij wordt rekening gehouden met diversiteit in het aanbod dat ook aansluit op de diversiteit in de bevolkingssamenstelling van het gebied. Zo worden ook de bewoners op Zuid meer uitgenodigd om te participeren in cultuur. Met aandacht voor specifieke groepen – jeugd en ouderen.

Hoe pakken we dat aan?

De Cultuurregisseurs op Zuid (Charlois, Feijenoord en IJsselmonde) zorgen ervoor dat in het specifieke gebied inzicht is in de behoefte aan culturele activiteiten en evenementen bij de bewoners en komt daar met een passend aanbod aan tegemoet, of faciliteert het lokale netwerk (gebieds-/wijkgerichte initiatieven). De bestaande culturele infrastructuur in het gebied wordt aangevuld met aanbieders die worden aangetrokken en een behoefte vervullen waarin nog niet wordt voorzien. Nieuw aanbod moet vooral een aanvulling zijn op het bestaande. LCP faciliteert de wijk-ankers, versterkt de lokale initiatieven in het middelsegment en de spannende nieuwkomers met potentie (ruwe diamanten). Een fijnmazig lokaal netwerk aan culturele initiatieven die elkaar aanvullen en versterken. Voorop staat dat het aanbod in de gebieden aansluit bij de specifieke kenmerken van een gebied. We werken aan een cultureel klimaat waarin alle stadsbewoners als deelnemer of als bezoeker de waarde van kunst en cultuur optimaal kunnen ervaren en bovendien worden uitgenodigd om kennis te maken met het 'nieuwe en andere'.

²² LCP vervangt per 1 januari 2021 de regelingen Kunst en Cultuur in de gebieden en Snelloket

Partners

Gebiedsadviseur cultuur, Cultuurregisseurs, Sportregisseurs, gebiedsorganisatie (wijkmanagers en wijknetwerkers), pijlercoördinator cultuur NPRZ. Samen vormen zij de basis van de cultuurtafel, een periodiek overleg waar onder meer de relevante opgaven en een gezamenlijke aanpak worden besproken. Deze Cultuurtafel wordt waar nodig aangevuld met beleidsadviseurs van versterkende beleidsterreinen (Wijkprogrammering, Talenthouses, Cross-over gebieden Sport en Cultuur waaronder e-sports en urban sports), relevante gebieds- of beleidspartners, bewoners, cultuurmakers of initiatiefnemers.

Betrokken beleidsterreinen

Gebieden, Onderwijs, Welzijn (volwassenen, jeugd), Sport, Integratie & Sociale zekerheid

Inbedding

Cultuurbeleid – Wijkgericht werken

Ruwe Diamant Award

Filmmaker Reggery Gravenbeek komt in de wijken van Rotterdam-Zuid regelmatig jongeren tegen die talent hebben op het gebied van kunst en cultuur. Sommige vinden hun weg, maar een grote groep heeft een duwtje in de rug nodig. Vaak lukt het niet om hun talent verder te ontwikkelen, omdat zij niet de juiste connecties en financiële steun hebben. De Ruwe Diamant Award is een nieuwe gelegenheid voor deze jongeren om hun ambitie op cultureel gebied na te streven. Om een platform te bieden waarbij talenten en lokale partijen bij elkaar komen is gekozen voor een Awardshow. De voorafgaande campagne is bedoeld om talenten te ontdekken, waarna zij strijden voor de Ruwe Diamant Award en een geldbedrag waarmee zij hun talent verder kunnen ontplooien.

Street Culture Weekend – Sport en Cultuur

Rotterdam is dé street culture stad van Nederland. De stad zit boordevol talenten en grassroots initiatieven op het gebied van streetart, hiphop en street sports. Van graffiti artists tot skaters, van breakdancers tot BMX'ers en van straatvoetballers tot hiphoppers; tijdens Rotterdam Street Culture Weekend (RSCW) komen street culture stromingen (cultuur en sport) samen om hun talent te showen en te laten zien en horen waar zij voor staan.

Reggery Gravenbeek, filmmaker en initiatiefnemer Ruwe Diamant Award
Beeld CultuurConcreet | Iris van den Broek

2.3 Impuls: Manifestatie op Zuid

Wat doe we/gaan we doen?

In 2023 organiseren we een grote culturele manifestatie op Zuid. Deze manifestatie dient als een eenmalige impuls voor Zuid en is onderdeel van de RegioDeal²³. Het festival laat zien wat Zuid is, de verschillende werelden, de talenten, de experimenten en nodigt uit om Zuid te verkennen en in cultuur te participeren.

Waarom doen we dat?

Het festival heeft een meerledig doel. Enerzijds om de cultuurparticipatie te verhogen. En Cultuur op Zuid, en Zuid als gebied, ook (inter)nationaal te profileren. Het festival maakt het aanbod en talent op Zuid zichtbaar, verbindt de netwerken, versterkt de communities die aanwezig zijn, en versnelt wat nog een zetje nodig heeft. Door de samenwerking van lokale en stedelijke partijen brengt het festival ook initiatiefnemers, talenten en stedelijke instellingen samen en wordt gebouwd aan een duurzaam netwerk op Zuid²⁴.

Hoe pakken we dat aan?

Rotterdam Festivals ontwikkelt samen met diverse partijen in de stad in 2023 een grootschalig evenement dat aansluit bij het diverse en grootstedelijke profiel van Rotterdam-Zuid. Aan de hand van thema's wordt de diversiteit en streekcultuur van Zuid zichtbaar. Zuid is vele werelden. Die werelden vertellen verhalen. De verhalen worden vertaald naar programma waarbij kruisbestuiving, ontdekking en ontmoeting centraal staat. Een van de deelthema's voor dit evenement zal zijn 'Reünie' waarbij voormalige bewoners van Zuid worden uitgenodigd nog één keer terug te keren naar de plek waar ze zijn opgegroeid, naar school gegaan, hebben gewoond en/of gewerkt. Waar mogelijk wordt dit evenement gekoppeld aan bestaande initiatieven, aan de bestaande culturele infrastructuur of een bepaald deelgebied op Zuid.

23. Rijk en regio investeren € 260 miljoen om de leefomstandigheden voor de bewoners van Rotterdam-Zuid te verbeteren. In 2030 moeten bijvoorbeeld werkloosheid en schoolprestaties in 'Zuid' op hetzelfde niveau liggen als in de 4 grote steden. Rijk en regio hebben hierover afspraken gemaakt in de Regio Deal Rotterdam-Zuid.

24. Met aandacht voor de ontwikkeling van Zuidplein en Cultuurcampus.

Holi-festival in het Zuiderpark 2019 | Beeld Sanne Donders

Partners

Rotterdam Partners, diverse culturele organisaties, NPRZ, gebiedscommissies-comités en wijkraden, gebiedsorganisatie, Kernteam Cultuurcampus, Hart van Zuid, (cultureel) ondernemers, instellingen, Cultuurregisseurs, e.a.

Betrokken beleidsterreinen

Gebieden, Onderwijs, Welzijn (volwassenen, jeugd), Sport, Integratie & Sociale zekerheid, Veiligheid, Economie

Inbedding

NPRZ Regio Deal en het Evenementenfonds van de stad.

Het versterken van de culturele programmering in Rotterdam-Zuid met als doel meer cultuurparticipatie en een aantrekkelijker leef – en woonklimaat voor de huidige én de nieuwe bewoners en meer culturele bezoekers naar die instellingen in Rotterdam-Zuid.

Cumulatief resultaat

Er is gelegenheid om te ontmoeten en te verbinden voor bewoners. Dit draagt bij aan de binding aan de wijken en vergroot de sociale cohesie. Daarnaast is Zuid steeds meer in trek bij culturele instellingen en culturele programmeurs. Dit zal op termijn een positief effect hebben op het woon- en leefklimaat van huidige en toekomstige bewoners.

Handelingsperspectief 2

Faciliteren van talent.

Er is op Zuid veel talent, vaak onontdekt talent. Of talent dat niet de mogelijkheden krijgt dan wel heeft om door te stromen naar de juiste kunstvakopleidingen. Of talent dat niet de juiste vormen van begeleiding of de juiste contacten heeft om door te groeien naar de grotere podia. We willen kinderen, jongeren én volwassenen de kans geven hun culturele talent te ontdekken, te ontwikkelen en te tonen.

Dit handelingsperspectief start bij de ontwikkeling van talent als dat ontdekt is, over de doorstroming van grassrootsmakers die op Zuid sterk aanwezig zijn. Hun projecten en activiteiten hebben een grote potentiële aansluiting bij de belangstelling van nieuwe publieksgroepen.

Met het faciliteren van talent behalen we drie gestelde doelen:

- Meer talent uit Zuid krijgt de mogelijkheid zich te ontwikkelen en door te stromen;
- Er ontstaat nieuw en vernieuwend aanbod;
- Er ontstaat meer aanbod dat aansluit bij de belangstelling van Rotterdammers op Zuid specifiek.

Voor de realisering van de genoemde doelen gaan wij uit van de kracht van bestaande initiatieven, netwerken, programma's en kwaliteit: de vele talenten (ook organisatorische of technische talenten), de infrastructuur en de belangstelling die al op Zuid aanwezig is.

Aandachtsgebieden

- ✓ Versterken van het netwerk Zuid (Netwerkontwikkeling)
- ✓ Talentprogramma (Carrièreontwikkeling)
- ✓ Pitch mogelijkheden (Programmaontwikkeling)
- ✓ Zuid-lab (Maatschappelijke opgave)

3.1 Versterken van het netwerk Zuid

Wat doen we/gaan we doen?

Bouwen aan een stevig cultureel netwerk en een keten waarin talent zichtbaar wordt en zich kan verankeren op Zuid.

Waarom doen we dat?

Momenteel ontbreekt een collectieve presentatie voor het zuidelijke stadsdeel. De aanwezige keten van broedplaatsen, cultuurclusters, cultuurankers in de wijken, instellingen is onvoldoende zichtbaar en verbonden. Het doel is om de aanwezige waardevolle infrastructuur te versterken, verbinden, te verankeren en zichtbaar te maken.

Hoe pakken we dat aan?

Met diverse programma's en projecten wordt gewerkt aan het verstevigen van de keten van talentontwikkeling op Zuid. Het zichtbaar maken van de veelzijdigheid aan instellingen én hun achterban, maar ook het behartigen van hun belangen is de primaire drijfveer voor het bouwen aan een netwerkstructuur voor talentontwikkeling. Doel is om een samenwerkingsvorm te realiseren waarin verschillende componenten samenvallen. In grote lijnen zijn dat:

- Het verbinden van de keten van talentontwikkeling;
- Het waar nodig aanvullen van de keten van talentontwikkeling;
- Hierin samenwerken met sport en onderwijs;
- Overleg en afstemming tussen de instellingen;
- Gezamenlijke projecten en evenementen;
- Een gezamenlijke marketing en communicatie voor het gebied;
- Met instellingen die niet allemaal per se (gemeentelijke) subsidie ontvangen, of binnen het cultuurplan vallen maar ook met (culturele) instellingen die een commerciële oogmerk hebben of juist worden gerund door vrijwilligers.

25. Niet elk gezin kan het zich veroorloven kinderen in het gezin actief cultuur te laten beoefenen. Voor sommige gezinnen zijn muziek-, dans-, theater-of beeldende kunstlessen in veel gevallen te duur. Het Jeugdfonds Cultuur zet zich in voor al die kinderen en jongeren voor wie het niet vanzelfsprekend is om culturele activiteiten te beoefenen in de vrije tijd.

Partners

Er zijn veel partijen betrokken bij de ontwikkeling van talent op Zuid. Bovendien zit er een enorme dynamiek in de organisaties en samenwerkingsverbanden op Zuid. Deze zijn zowel gesubsidieerd als niet gesubsidieerd. Een gelaagd netwerk bestaande uit de Rotterdamse Basis (RCB), Cultuurplaninstellingen, Impulsinstellingen, Intermediaire instellingen, grotere en kleinere incidentele subsidierelaties en overige culturele partners. Stedelijke instellingen, Cultuur ankers op Zuid, lokale culturele infrastructuur, manifestatie-instellingen, Cultuureducatie instellingen en verenigingen. Maar ook het Jeugdfonds Sport en Cultuur²⁵. Partners voor het netwerkplatform o.a. Luxor Theater, Theater Walhalla.

Betrokken beleidsterreinen

Onderwijs, Welzijn (volwassenen, jeugd), Sport, Integratie & Sociale zekerheid, Werk & Inkomen

Inbedding

NPRZ Regio Deal

WomenConnected Stille Heldinnen Disco 2019 | Beeld Lianne Kuijpers

Jeugdtheater Hofplein

Jeugdtheater Hofplein is in 2020 gestart met een specialisatie Theater/Entertainment, zowel op vmbo-kader als op mavo-niveau op de Palmentuin in IJsselmonde. Leerlingen kunnen kiezen tussen een On Stage en een Off Stage programma. Naast lessen in zang, dans en spel (on stage) komen er klassen met vakken als decorbouw, grime, kostuumontwerp, licht- en geluidstechniek en catering (off stage). Voor leerlingen met talent en passie voor evenementorganisatie en podiumkunsten biedt dit een basis voor verdere ontwikkeling en werk.

Rotterdams Wijktheater

Het RWT maakt theatervoorstellingen voor en door mensen die voor het eerst kennismaken met theater. Theater prikkelt het inlevingsvermogen. Theater laat je voelen wat het is om in andermans schoenen te staan. Een klein team van professionele theatermakers trekken de stad in op zoek naar ongehoorde verhalen, naar ongeziene helden, naar onuitsproken conflicten. De verhalen en ervaringen van de mensen die ze ontmoeten brengen zij samen met hen naar het theater. 'Wij volgen daarmee de hartslag van de stad; onze spelers vormen een afspiegeling van een steeds veranderende, grootstedelijke samenleving. Een mix van culturen en maatschappelijke lagen.'

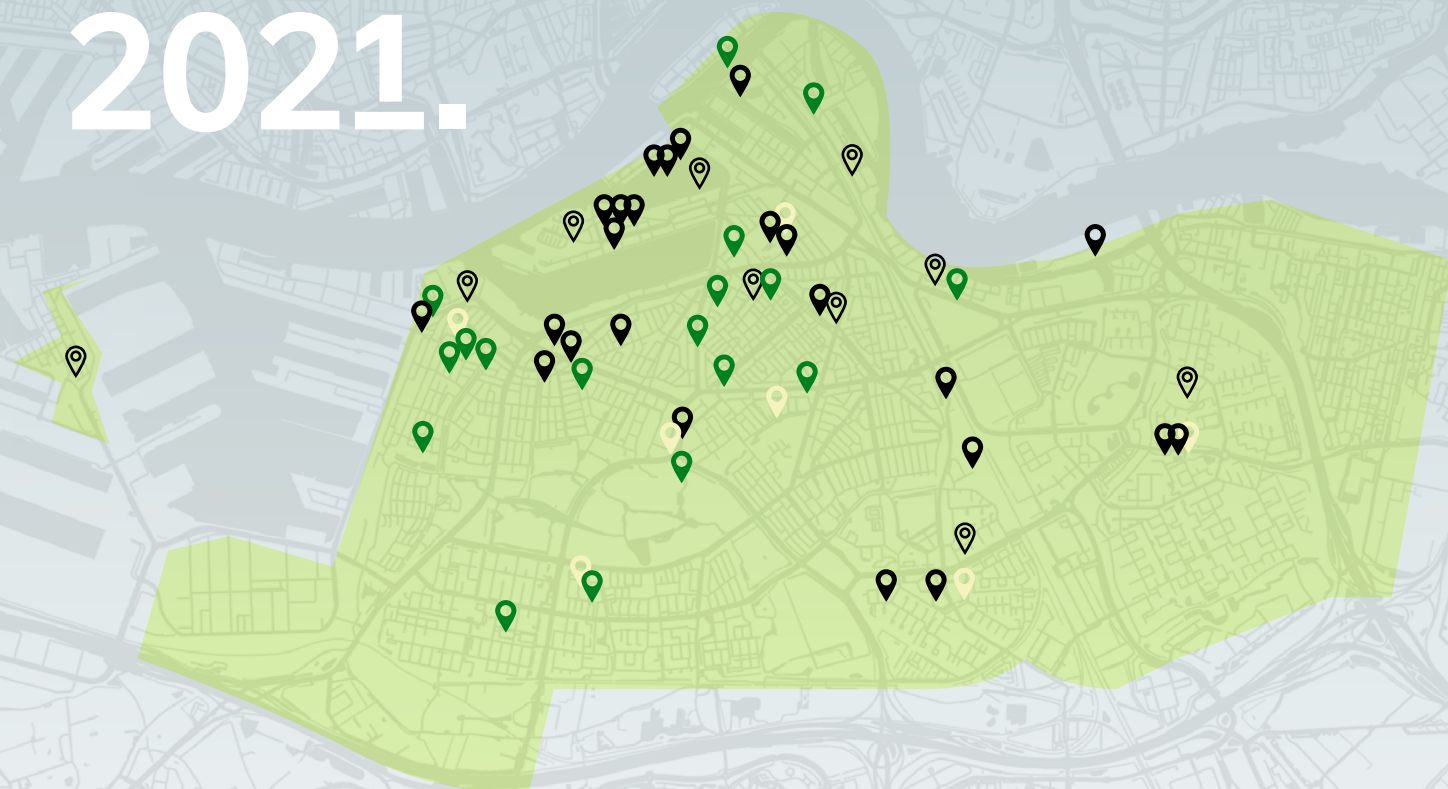
Impact voor stedelijke doelstelling

Op het brede perspectief van de (sociaal) maatschappelijke uitdagingen van de stad wordt door de Rotterdamse Culturele Basis (RCB) een concrete samenwerking uitgewerkt. Bv. Theater Zuidplein is al jaren een leerwerkbedrijf. Deze rol wordt de komende jaren verder uitgebreid om daarmee bij te dragen aan de opleidingsbehoefte in de stad met: leerwerktrajecten en stageplekken, talentenpool van medewerkers achter de schermen, uitruil van medewerkers, vrijwilligersbeleid koppelen aan maatschappelijk thema's: vb. eenzaamheid, afstand tot de arbeidsmarkt, inburgering, een gezamenlijk inspanning over herstarten na de crisis.

Werkplaats Walhalla

Werkplaats Walhalla is de derde locatie van Theater Walhalla op Katendrecht. Een kleinschalig podium en productiehuis voor professionele talentontwikkeling in één. Werkplaats Walhalla is een plek voor jonge (nieuwe) en meer gevestigde vernieuwende makers. De Werkplaats draagt bij aan de versterking van de culturele keten voor talentontwikkeling in Rotterdam.

Culturele infrastructuur op Zuid 2021.

Legenda

- RCB, Cultuurplan, Impulsinstellingen
- Bibliotheken
- Lokale culturele infrastructuur en privaten
- Ontwikkellocaties

Enkele samenwerkingspartners op Zuid:

RCB: Luxor Theater, Theater Zuidplein / **Cultuurplan:** Architectuurinstituut Rotterdam (AIR), Circus Rotjeknor, SKVR, LantarenVenster, het Rotterdams Wijktheater, Theater Walhalla, Conny Jansen Danst, Verhalenhuis Belvédère, Baroeg, Villa Zebra, Bibliotheek Rotterdam, House of Urban Arts, Afrikaanderwijk Coöperatie, Nederlands Fotomuseum, WAT WE DOEN / **Impulsinstellingen:** Buitenplaats Brienenoord, Misiconi, Paviljoen aan het water, RibArt, Talentz Skool / **Intermediaire instellingen:** KCR, CBK / **Wijkankers:** Cultuurwerkplaats Tarwewijk, Overleven op Zuid, Platform Katendrecht, Podium Islemunda, Productiehuis Flow en vele gebiedsinitiatieven waaronder Hommes Foundation, Niffo, Charlois Speciaal, Tante Nino e.a. / **netwerkpartners:** Maassilo, Hart van Zuid, EMI op Zuid, Jeugdfonds voor Sport en Cultuur.

3.2 Talentprogramma

Wat doen we/gaan we doen?

We ontwikkelen een pilotprogramma op Zuid dat als platform fungeert voor jonge cultuurprofessionals. Het platform biedt ondersteuning bij hun ontwikkeling en professionalisering, stimuleert diversiteit, richt zich op het verbinden van makers, culturele instellingen en de (financierings-)structuur en draagt zo bij aan het versterken van de culturele en maatschappelijke infrastructuur op Zuid.

Waarom doen we dat?

(Jonge) makers (op Zuid) lopen vaak vroegtijdig tegen beperkingen/ barrières aan waardoor het aanwezig talent onvoldoende tot uiting kan komen of zich verder kan ontwikkelen. Met talentontwikkelingsprogramma's worden deze beperkingen en barrières beslecht en gelijke kansen geboden om een volgende stap te zetten in een culturele carrière. Voor elk talent een maatwerk aanpak en een podium om volledig tot ontwikkeling te kunnen komen. Hiermee zal ook het talent op Zuid zichtbaar worden en zich stevig kunnen verankeren.

Hoe pakken we dat aan?

Het platform is de verbinding tussen makers (startend en mid-career) en de grotere podiuminstellingen op Zuid: Islemunda, Theater Zuidplein, LantarenVenster, Luxor Theater en Theater Walhalla. Deze culturele pioniers op Zuid presenteren en produceren een breed cultureel aanbod. Gezamenlijk investeren zij in (jong) podium- en makerstalent. Een samenwerking die het cultuurklimaat op Zuid versterkt. Talenten worden gecoacht in hun ontwikkeling, doorlopen de stappen in de keten van talentontwikkeling van oefenruimte – lokaal – gebieds- en stadspodium. Talenten worden gekoppeld aan ervaren makers en werken zo aan hun eigen carrière in cultuur. Het ontwikkelen van een mid-career programma is de volgende stap in het duurzaam verstevigen van de keten.

Partners

Intermediaire instellingen voor talentontwikkeling, waaronder Stichting IMPACT en Productiehuis FLOW, podiuminstellingen op Zuid.

Betrokken beleidsterreinen

Onderwijs, Welzijn (volwassenen, jeugd), Sport, Integratie & Sociale zekerheid, Werk & Inkomen

Inbedding

Dit programma wordt tijdelijk ondersteund vanuit de NPRZ Regio Deal Zuid

IMPACT talentontwikkelingsprogramma

Met een tweejarig pilotprogramma wil IMPACT een stevige basis leggen voor een volwaardige infrastructuur voor nieuwe makers in Rotterdam-Zuid en specifiek in het genre Urban Arts. IMPACT richt zich op het vergroten van de kansen voor nieuwe makers om een beroepspraktijk te ontwikkelen. Het programma bestaat uit drie componenten: IMPACT Netwerk: een samenwerking met culturele instellingen en initiatieven om de deuren te openen voor een nieuwe generatie makers, producenten en docenten, voor en achter de schermen; IMPACT Coaching: begeleiden van nieuwe makers in Rotterdam bij het maken van de vervolgstap in hun professionalisering; IMPACT Producties: het bieden van toegang tot faciliteiten, organiseren van ontwikkelingstrajecten en ondersteunen bij het maken van producties.

3.3 Pitch-regeling

Wat doen we/gaan we doen?

Tweemaal per jaar organiseren we een pitchavond op Zuid.

Waarom doen we dat?

Voor veel jonge makers/ initiatiefnemers/ cultureel ondernemers op Zuid is de stap naar de reguliere projectsubsidies groot. Er is behoefte aan een alternatieve route voor gemeentelijke projectfinanciering. Hiervoor is in 2019 een nieuw instrumentarium ontwikkeld: PitcherPerfect010. Een laagdrempelige regeling waarbij het verhaal en de impact centraal staat. De regeling is bedoeld voor iedereen met een kunst- of cultuurproject die niet terecht kan bij een van de andere cultuurregelingen van de gemeente.

Hoe pakken we dat aan?

Tijdens de pitchavond presenteren jonge makers hun projecten aan elkaar en vervolgens beoordelen zij gezamenlijk wie van hen een bijdrage krijgen. Het blijkt een goede manier om het grassrootsklimaat te versterken en te faciliteren. Dit format krijgt een structureel vervolg met twee edities per jaar op Zuid. De makers die een positieve beoordeling krijgen, ontvangen een subsidie en krijgen een begeleidings-traject van IMPACT Rotterdam. Zo wordt ook de vervolgstap in de keten geborgd.

Partners

Intermediaire instellingen voor talentontwikkeling, waaronder Stichting IMPACT en podiuminstellingen op Zuid. Deze instellingen slaan een brug tussen jonge makers en het aanwezige basissysteem/ cultuurbeleid.

Betrokken beleidsterreinen

Gebieden, Onderwijs, Welzijn (volwassenen, jeugd), Sport, Integratie & Sociale zekerheid

Inbedding

Cultuurbeleid en NPRZ Regio Deal

Het Rotterdamse netwerk Women Connected maakt voorstellingen met vrouwen uit alle culturen | Beeld Lianne Kuijpers

Women Connected

Women Connected maakt artistiek hoogwaardige theater met vrouwen(groepen) door heel Rotterdam. Women Connected zet zich daarbij in om met name het welzijn van vrouwen in de sociaal en economisch achtergestelde wijken te verbeteren en daarmee de samenleving in Rotterdam. De vrouwen leren door theater te maken haar mogelijkheden en grenzen ontdekken, maar vooral zichzelf te uiten en zelfredzamer te zijn. Theater maken is niet alleen leuk, maar het helpt hen om sterker in het leven te staan. Samen met vrouwen op Zuid wordt gewerkt aan een theatervoorstelling voor een groot publiek met repetities, try-outs en lokale presentatiemomenten. Door samen voor een langere periode intensief met elkaar te werken en te bouwen aan een eindproduct ontstaan er nieuwe contacten, verbindingen en begrip. De deelnemers vinden elkaar in de affiniteit voor theater maken en leren zo elkaars talenten te ontdekken, verder te ontwikkelen en te waarderen. Door met een voorstelling naar buiten te treden worden zij ook ambassadeur voor nieuwe vrouwen waarin zij aantonen dat aan cultuur participeren niet alleen leuk is maar dat het ook daadwerkelijk iets oplevert.

3.4 Zuid-lab

Wat doen we/gaan we doen?

Tweemaal per jaar organiseren we een Zuid-lab. Gericht op stedelijke en lokale opgaven voor Zuid. Deze opgaven zijn actueel en urgent. Het benoemen van deze specifieke opgaven zorgt voor een gericht kader voor innovatie en experiment.

Waarom doen we dat?

Met deze labs levert cultuur direct een bijdrage aan de maatschappelijke opgaven voor Zuid. We creëren culturele interventies met een maatschappelijk resultaat.

Hoe pakken we dat aan?

Het lab brengt ontwerpkracht en (lokaal) netwerk samen. Ontwerpers kunnen inzichten, kennis en ideeën vertalen in beelden die mogelijke toekomst voorstelbaar maken. Daarnaast draagt het ontwerpproces bij aan het faciliteren van de samenwerking tussen partijen, het verbinden van belangen, het koppelen van ontwikkelingen op verschillende niveaus.

Partners

Het doel is te werken in multidisciplinaire teams op basis van wat de specifieke opgave nodig heeft. Dit betekent ook dat lokale makers en bewoners hierin betrokken worden.

Betrokken beleidsterreinen

Creatieve Industrie, Gebieden, Onderwijs, Welzijn (volwassenen, jeugd), Sport, Integratie & Sociale zekerheid

Inbedding

Cultuurbeleid en NPRZ Regio Deal

Remco-Daniël Gielen
Maashaven Cinema | Stichting Charlois aan het Water | Beeld Remco-Daniël Gielen

Zuidplein

Vanuit een gezamenlijk initiatief van publieke en private partijen, instellingen en cultureel ondernemers werken we aan Zuidplein en het Motorstraatgebied. Samen met jongeren (van 12 tot en met 23 jaar) verkennen we de behoefte om het tot een plek te maken waar zij zich thuis voelen, wat uitdagend is en stimulerend. Een plek waar jongeren kunnen samenkomen, hun talenten ontwikkelen, werken en zich kunnen uiten. Met de oprichting van de Programmaraad Zuidplein met en voor jongeren, wordt een gezamenlijk programma ontwikkeld. Een programma dat zorgt voor meer aanbod dat aansluit bij de belangstelling van deze jonge Rotterdammers, nieuw en vernieuwend aanbod uit Zuid, en een hogere cultuurparticipatie van jongeren van Zuid. De leefbaarheid en veiligheid voor jongeren en anderen in het gebied wordt hiermee ook vergroot.

Stadslab Maashaven

Het Stadslab Maashaven werkt door middel van onderzoek aan een duurzame en inclusieve visie voor het gebied. Ontstaan vanuit de behoefte van ondernemers en initiatiefnemers om de publieke ruimte langs de kade aan te pakken, door een gebrek aan kwalitatieve en recreatieve buitenruimte in de wijken, is het inmiddels uitgegroeid tot een samenwerking van verschillende belanghebbenden rondom de Maashaven in Rotterdam-Zuid. In dit deel van de stad leven ongeveer 180 nationaliteiten. Het verbinden van deze verschillende bewoners met elkaar, met ondernemers en stadsplanners door middel van onderzoek en programmering staat centraal in het stadslab. Op korte termijn wordt het gebied geactiveerd met activiteiten in samenwerking met lokale partijen. Op lange termijn wordt er gebouwd aan een duurzame infrastructuur, netwerk en inclusieve visie voor het gebied. Met het toekomstige getijdenpark ontstaan er langs het water nieuwe kansen en mogelijkheden voor de aangrenzende wijken.

Het versterken van de talentontwikkeling en het makersklimaat op Rotterdam-Zuid, zodat meer nieuwe cultuurmakers de kans krijgen om bij te dragen aan de culturele programmering en ontwikkelingen op Zuid.

Cumulatief resultaat

Makers van Zuid ontdekken mogelijkheden en ontwikkelen zich. Makers verbinden zich aan instellingen op Zuid. Talent op Zuid wordt zichtbaar!

Handelingsperspectief 3

Stevige culturele infrastructuur

In vergelijking met de rechter-Maasoever beschikt Zuid over een aanzienlijk kleiner aantal stedelijke en lokale culturele voorzieningen voor de presentatie van kunst en cultuur (podia en musea). Het gaat niet alleen om het aantal voorzieningen, maar ook om de diversiteit in het aanbod en een gelaagd aanbod die een ontwikkeling (huidige bewoners of genietters op Zuid) of een verbinding mogelijk maakt (tussen huidige en toekomstige bewoners op Zuid). Voor het presenteren van een tentoonstelling, het opvoeren van een (urban)dansvoorstelling, maar ook het oefenen voor een spoken-word optreden of kleinschalige culturele activiteiten, is een fysieke ruimte nodig. Uitgangspunt is dan ook dat het aantal presentatie- en oefenplekken voor kunst en Cultuur op Zuid de komende jaren omhoog moet.

Dat is niet alleen relevant voor de bewoners van Zuid. Ook het toerisme vaart wel bij een toename van het aantal culturele presentatieplekken, zekere wanneer die gevestigd zijn in een architectonisch icoon of in een interessant gebied. Daarbij staat overigens altijd de Rotterdammer voorop: door de Rotterdammer centraal te stellen in alle afwegingen werkt de gemeente aan een gastvrije stad met een open blik naar de wereld. In het gebied rond de Rijnhaven heeft zich inmiddels een aantal culturele organisaties gevestigd en vanuit cultuur bestaat de mogelijkheid en bereidheid ook op andere manieren bij te dragen aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van het gebied voor bewoners, bedrijven en bezoekers.

De twee ankerpunten waar we de komende jaren op inzetten, Kunstenpand Hart van Zuid en Cultuur-campus Zuid, leveren een bijdrage aan een stevigere infrastructuur op Zuid.

Aandachtsgebieden

- ✓ Ontwikkelen fysieke culturele ruimte in de buurt (Lokale infrastructuur)
- ✓ Uitbouwen ankerpunten (Stedelijke infrastructuur)
- ✓ Broedplaatsen faciliteren (Innovatiehubs)
- ✓ Festivallocaties (Evenementen infrastructuur)

4.1 Ontwikkeling fysieke ruimte in de buurt

Wat doen we/gaan we doen?

De afstand tot cultuur voor de bewoners op Zuid verkleinen. Door cultuur binnen de leefomgeving van de bewoners op Zuid te brengen, beslechten we een barrière in de cultuurparticipatie.

Waarom doen we dat?

Voor een zo groot mogelijke cultuurparticipatie, het leven van cultuur en je kunnen ontwikkelen door cultuur is het van belang dat cultuur bereikbaar is. Afhankelijk van het type aanbod en de doelgroep is de afstand tot cultuur van betekenis. Voor iedereen moet op termijn cultuur op loop-, fiets- of OV-afstand te bereiken zijn.

Hoe pakken we dat aan?

Hiervoor hanteren wij een gelaagde aanpak in stedelijke en lokale infrastructuur.

Op basis van een inventarisatie zijn referentiewaarden en voorzieningenplannen opgesteld voor het voorzieningenniveau op Zuid. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen voorzieningen met een meer stedelijk karakter (musea of grote stadspodia) en voorzieningen met een lokaal karakter (gebieds- of wijkfuncties).

Uitgangspunten zijn:

- Culturele voorzieningen zijn voor Rotterdammers bereikbaar en toegankelijk en er is een toereikend aanbod in de gebieden;
- Stedelijke voorzieningen zijn verspreid over de stad en de gebieden – dus ook op Zuid;

- In de stad is voldoende culturele buitenruimte beschikbaar voor evenementen, festivals en BKOR;
- In de stad is voldoende ruimte voor innovatie en (talent)ontwikkeling, in de vorm van ateliers, broedplaatsen, opnamestudio's, oefenruimten, maakplekken en presenteer ruimtes voor o.a. kunstenaars, (pop)muziek en theatermakers;
- De stad heeft een fijnmazig netwerk van laagdrempelige bibliotheekvoorzieningen;
- De stad biedt iconen de ruimte om hun topniveau te behouden;
- Verschillende maatschappelijke functies worden (bij voorkeur) samengebracht op één plek;
- Maatschappelijke functies zijn goed bereikbaar en sluiten aan op ov-knooppunten in de stad.

Het realiseren van wijkgerichte ankerpunten is continu in ontwikkeling en richt zich op de actuele vraag.

Partners

Wij werken hierin samen met stedelijk en lokale instellingen, culturele ondernemers, bibliotheek Rotterdam, Stichting Kunstaccommodatie Rotterdam (SKAR).

Betrokken beleidsterreinen

Gebieden, Vastgoed, Onderwijs, Welzijn (volwassenen, jeugd), Sport, Integratie & Sociale zekerheid, Werk & Inkomen

Inbedding

Cultuurbeleid

House of Urban Arts

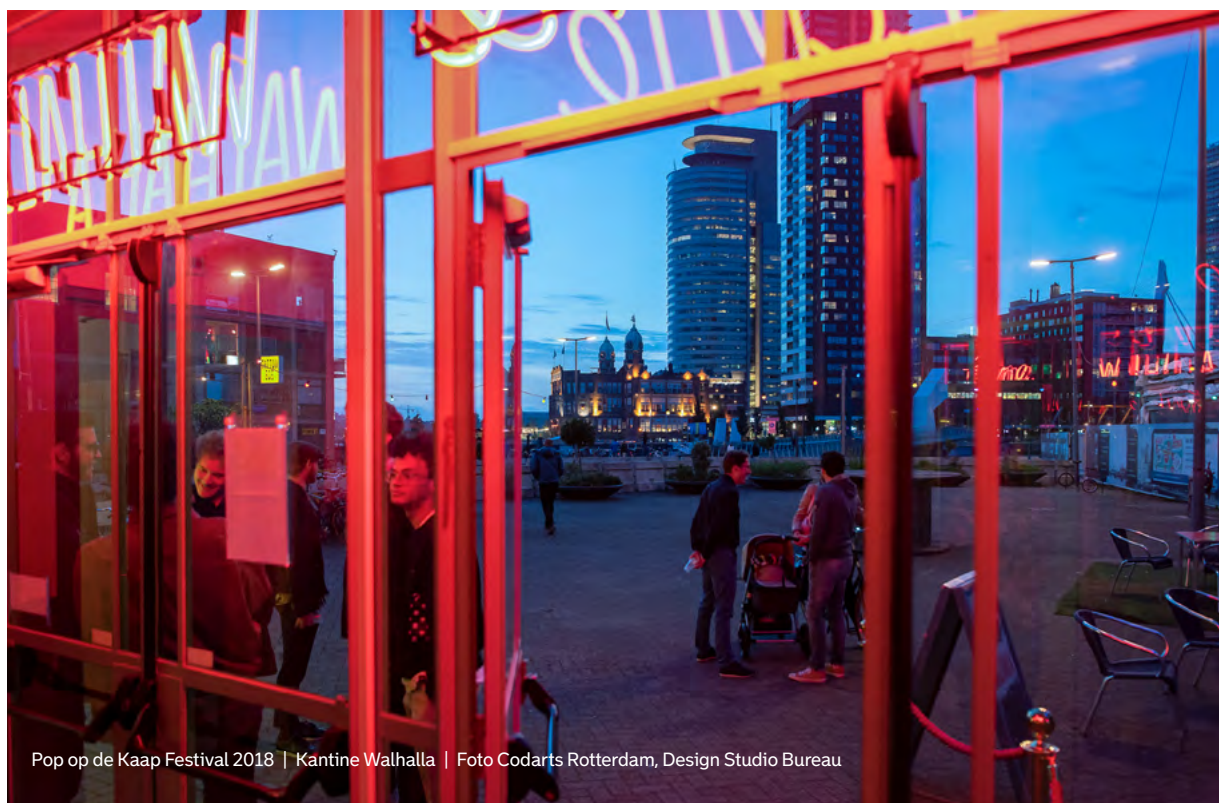
Het House of Urban Arts in Rotterdam-Zuid is het resultaat van een zoektocht van Future in Dance en de Stichting Kunstaccommodatie Rotterdam (SKAR) naar een broedplaats voor de urban arts, een ruimte die kunst toegankelijker en betaalbaar maakt voor zowel potentiële deelnemers als huurders, een plek waar mensen hun talent in dans, muziek en andere cultuuruitingen kunnen ontdekken, ontwikkelen en uitdragen. De School of Urban Arts richt zich op de 'vergeten' doelgroep: jongeren die een extra duwtje nodig hebben om hun droom waar te maken, die talent hebben maar niet goed weten bij wie ze moeten aankloppen om dat talent te ontwikkelen. Omdat contributie geen drempel mag zijn, hanteert de School of Urban Arts een lage prijs en een laagdrempelige instroom. Door middel van kunst en cultuur draagt de School of Urban Arts zo bij aan het verbeteren van het leefklimaat van jongeren in Rotterdam-Zuid van acht tot en met drieëntwintig jaar en aan de ontdekking en ontwikkeling van hun creatieve talenten.

Bibliotheek Rotterdam

Ook de bibliotheek is een belangrijk ankerpunt in de keten. Met meerdere vestigingen en een uitgebreid aanbod weet bibliotheek Rotterdam een grote groep bewoner van Zuid te bereiken en hen in contact te brengen met cultuur. Deze bibliotheeklocaties zullen zich ook steeds verder ontwikkelen als ankers in de wijk met actueel, passend en vernieuwend aanbod. Denk ook aan programma voor jeugd en volwassenen dat bijdraagt aan loopbaanontwikkeling.

Podium Islemunda

Islemunda is het platform voor Cultuur in IJsselmonde. Een plek met oefenruimtes, podia, een bioscoopzaal en verbonden met een bibliotheek locatie. Het is een plek voor experiment, voor het ontwikkelen van talent, voor ontmoeting en uitwisseling, en voor het uitdragen of genieten van cultuur. Sinds enkele jaren zet Islemunda zich in voor het versterken van de keten van talentontwikkeling. Niet alleen IMPACT levert hier een belangrijke bijdrage aan. Maar ook de leer-werk samenwerking met de Palmentuin, School voor Theater en Entertainment.

Pop op de Kaap Festival 2018 | Kantine Walhalla | Foto Codarts Rotterdam, Design Studio Bureau

4.2 Uitbouwen ankerpunten

Wat doen we/gaan we doen?

Voor een sterkere culturele infrastructuur en met name voor het aanvullen van de ondervertegenwoordigde stedelijke voorzieningen op Zuid zetten we in op enkele nieuwe impactrijke ankerpunten.

Waarom doen we dat?

Deze ankerpunten dragen bij aan de ontwikkeling van Zuid. Zij maken het voor bewoners van Zuid mogelijk cultuur te genieten, maar het zorgt tevens voor traffic van buiten Zuid en zelfs buiten de stad. Deze ankerpunten zetten Zuid op de kaart. Nationaal en internationaal.

Hoe pakken we dat aan?

Het ontwikkelen van stedelijke ankerpunten is een meerjarig integraal proces. De komende jaren werken we aan enkele grootschalige projecten op Zuid. Deze projecten bevinden zich in een andere fase van ontwikkeling en worden hier nader toegelicht:

- Kunstenpand Hart van Zuid | opgeleverd in 2020
- Cultuurcampus (NCWI) | bevindt zich in fase van verkenning en planvorming

Daarnaast is er ruimte voor privaat initiatief

- Ontwikkeling Landverhuizersmuseum Fenixloods II | bevindt zich in fase van ontwikkeling
- Ontwikkeling Maritiem Centrum Rijnhaven | bevindt zich in de fase van verkenning

Partners

Verscheidenheid aan partners

Betrokken beleidsterreinen

Stadsontwikkeling, Stadsbeheer, Gebieden, Concern Accountmanagement, Onderwijs, Sport

Inbedding

De ontwikkeling van enkele stedelijke ankerpunten wordt tijdelijk ondersteund vanuit de NPRZ Regio Deal Zuid

Interieur Kunstenpand 2020 | Theater Zuidplein en bibliotheek | Beeld Daria Scagliola

4.2.1 Kunstenpand Hart van Zuid

Theater Zuidplein en de Bibliotheek Rotterdam zijn sinds mei 2020 de bewoners van het nieuwe Kunstenpand Hart van Zuid. Het pand bevat meerdere theaterzalen, een culturele huiskamer, ruimten voor opleidingen en cursussen (met talentontwikkeling als doel) en een grote bibliotheekvestiging. Daarnaast is er ruimte voor programmering die aanvullend is op die van de twee hoofdbewoners, zowel in de publieke ruimte binnen als in de directe omgeving.

De komende jaren verandert Hart van Zuid ingrijpend. Door samenwerking en gezamenlijke programmering met partners in de omgeving, zoals het Zwemcentrum, Ahoy Rotterdam en het winkelcentrum, willen theater en bibliotheek ervoor zorgen dat het Hart van Zuid echt gaat kloppen en een omgeving wordt waar de Zuiderling zich thuis voelt, actief gebruik van maakt en zijn talent verder ontwikkelt.

Naast de theater en bibliotheekfunctie in het Kunstenpand is er Zone-Z. Met het project Zone-Z wil Theater Zuidplein een plek creëren waar de hele dag door ruimte is voor ontmoeting en waar kruisbestuivingen kunnen ontstaan. Het theater werkt daarbij vraaggericht en maakt ruimte voor iedereen en elk talent.

Partners

Het Rijk, Theater Zuidplein, Bibliotheek Rotterdam.

Betrokken Beleidsterreinen

Stedelijke ontwikkeling, Cultuur, mogelijkheden voor verbinden met Sport en Jeugd.

Inbedding

NPRZ Regio Deal Zuid

‘Rotterdam-Zuid gaat van de Cultuurcampus profiteren, mede dankzij de in 2018 afgesloten Regio Deal met het Rijk. De Cultuurcampus wordt een inclusieve, uitnodigende plek waar buurtbewoners, bezoekers, studenten, docenten, cultuurmakers, creatieve ondernemers, bedrijven en onderzoekers elkaar ontmoeten. Het wordt een plek om te leren en studeren, te ondernemen en onderzoeken, te ontmoeten en vergaderen, creëren, innoveren, exposeren en presenteren. Dit alles draagt bij aan de ontwikkeling van Rotterdam en Zuid in het bijzonder.’

Persbericht 09-07-2020

4.2.2 Cultuurcampus

De Cultuurcampus draagt bij aan alle vier de handelingsperspectieven. De ontwikkeling van de Cultuurcampus heeft tot doel te zorgen voor hoger onderwijs, meer cultuur en toerisme op zuid. De culturele invulling en programmering van de Cultuurcampus wordt een cultureel ankerpunt op Zuid voor alle Rotterdammers en trekt internationale bezoekers.

De oorsprong van het idee voor een Cultuurcampus ligt in een in de Tweede Kamer aangenomen motie van Monasch en Hoogland in 2016 die opriep “de haalbaarheid van een nieuw en ambitieus cultureel instituut op Rotterdam-Zuid te verkennen”. In het Coalitieakkoord Nieuwe Energie voor Rotterdam zijn talentontwikkeling, cultuureducatie en gebiedsontwikkeling op Zuid belangrijke pijlers. In de Regio Deal uit 2018 met het Rijk over Rotterdam-Zuid is vastgelegd dat cultuur een klein maar wezenlijk onderdeel is van de aanpak van Zuid. Voor de hele stad geldt dat de behoefte aan maatschappelijke voorzieningen groeit met de toename van het aantal inwoners.

Doordat aan het Charloisse Hoofd een snelle start kan worden gemaakt (eerste onderwijsactiviteiten 2022), kan de Cultuurcampus ook een belangrijke bijdrage leveren aan het programma “Rotterdam sterker door” waarin stad en gemeente samenwerken aan een aanpak die er voor moet zorgen dat Rotterdam sterker uit de crisis komt. De focus ligt op zelfredzaamheid van Rotterdammers, het aansterken van de economie en op aantrekkelijkheid en levendigheid van de stad behouden na de crisis. De Cultuurcampus verbindt onderwijs, cultuur en toerisme.

Het overkoepelende thema “toekomst van de stad” zet in op grootstedelijke vraagstukken, waarmee inhoudelijk

een sterke verbinding wordt gelegd met Rotterdam-Zuid. Nieuwe combinaties van onderwijs en onderzoek leiden tot nieuwe bruikbare kennis voor de samenleving, de economie en de haven. Het concept van de cultuurcampus behelst vanaf het begin drie hoofdfuncties: onderwijs, cultuur en toerisme, waarbij onderwijs het dragende element is. De twee hogeschool kunstopleidingen zijn daarin een belangrijke aanjager, verbinder en initiatiefnemer en hebben een natuurlijke relatie met de omgeving. De bouwstenen zijn de samenwerking met de hoger onderwijspartners, een groeimodel (start op korte termijn (2022), thema “Toekomst van de stad” en de Maashaven Zuidzijde. Op 17 maart heeft het College van B&W een positief besluit genomen over de volgende fase in de ontwikkeling van de Cultuurcampus Rotterdam op zuid. Op 1 Juli 2020 is de samenwerking tussen EUR, Codarts, Hogeschool Rotterdam en gemeente bekrachtigd met een convenant.

Partners

Erasmus Universiteit, Hogeschool Rotterdam, Codarts, het Rijk, Europese Unie, (Rijks-) fondsen, ondernemers, waaronder culturele instellingen en creatieve makers.

Betrokken beleidsterreinen

Stedelijke ontwikkeling, Onderwijs, Cultuur, Economie, Duurzaamheid.

Inbedding

NPRZ Regio Deal Zuid

De FENIX, artist impression © MAD Architects, 2019

"Meer dan 3 miljoen mensen vertrokken via de Wilhelminakade op Rotterdam-Zuid naar 'de nieuwe wereld': Amerika, Australië, Canada en Nieuw Zeeland.

Dit is daarom de beste plek voor een museum over landverhuizers." - Anne Kremers directeur FENIX Rotterdam

Rijnmond 12 mei 2020

4.2.3 FENIX Rotterdam

Fenixloods II op Katendrecht in Rotterdam wordt getransformeerd tot een Landverhuizersmuseum. Stichting Droom en Daad opent in 2023 een museum om de miljoenen landverhuizers te herdenken die in de negentiende eeuw Europa en Rotterdam achter zich lieten. In februari 2020 is de transformatie van de Fenixloods gestart. Dit is een privaat initiatief dat we als gemeente Rotterdam aanmoedigen.

De ontwikkeling van een cultuurmuseum op Zuid past binnen de beleidsdoelstellingen van Cultuur. Het versterkt de culturele infrastructuur die bijdraagt aan de lokale identiteit, bewoners aanzet tot cultuurparticipatie en bezoekers aantrekt van buiten Rotterdam.

Vanaf de kades rondom dit historische havengebouw vertrokken miljoenen mensen naar een nieuwe onbekende wereld. Dit Rotterdamse verhaal is het vertrekpunt van FENIX. In het museum wordt een permanente presentatie ingericht waar aan de hand van kunst en verhalen het tijdloze en universele karakter van de beweging van mensen wordt verteld. De begane grond zal ruimte blijven bieden aan kleinschaligere culturele voorzieningen, creatieve bedrijven en horeca. Een mix van creatieve, culinaire en culturele activiteiten voor de buurt, de stad en haar bezoekers. Op het dak komt een architectonisch uitzichtpunt, ontworpen door MAD Architects, van waaruit Rotterdam 360 graden te zien is.

Partners

Dit is een initiatief van Stichting Droom en Daad

Betrokken beleidsterreinen

Stedelijke ontwikkeling, Concern accountmanagement, Cultuur

Inbedding

Privaat initiatief

4.3 Broedplaatsen faciliteren

Wat doen we/gaan we doen?

Rotterdam is de stad die ruimte biedt aan talent, aan experiment, de stad van de springplank. Niet alleen fysiek, ook mentaal wordt die ruimte ervaren. Kunst en cultuur zijn belangrijk in het aantrekkelijk maken en houden van de stad. Ze dragen bij aan de ontplooiing van stad en mensen, door een optimaal voorzieningenniveau, uitdagend artistiek klimaat ontwerpend onderzoek en innovatie, internationale profilering, talentontwikkeling. In deze stad was heel lang voldoende betaalbare ruimte voor kunstenaars en andere creatieven. Maar de ontwikkeling van Rotterdam en de groeiende populariteit van de stad heeft zijn weerslag op de vastgoedmarkt. Het is daarom zaak voldoende ruimte zeker te stellen op Zuid voor nu en in de toekomst. Sinds 2017 is het Broedplaatsen-beleid voor Rotterdam van kracht om deze ruimte voor creatieven te borgen.

Daarnaast ligt er een grote kans om met de ateliers voor kunstenaars en creatieven niet alleen werkruimte te bieden, maar ook bij te dragen aan de stedelijke ontwikkeling in sociaal en ruimtelijk opzicht.

Waarom doen we dat?

Vanuit de behoefte om Rotterdam evenwichtiger en sterker te maken is er behoefte aan het vasthouden en huisvesten van hoger opgeleiden, de sterke schouders. In een aantrekkelijke stad spelen culturele voorzieningen een belangrijke rol als vestigingsfactor van deze doelgroep. Het draagt bij aan de woonkeuze voor een stad. Creatieven dragen op twee manieren aan deze ambitie bij, namelijk doordat ze onderdeel van de beoogde doelgroep zijn en daarmee is het wenselijk om hen aan de stad te binden. Ook zijn creatieven de medeproducenten van het kunst- en cultuurklimaat dat weer een belangrijke vestigingsfactor is voor de kansrijke groepen.

Rotterdam heeft de afgelopen jaren een spectaculaire ontwikkeling doorgemaakt. Er is veel vraag naar woningen, werklocaties, en zogenaamde kluswoningen in oude schoolgebouwen. Juist die oude schoolgebouwen zijn ook bruikbaar als atelierpand. De ontwikkelingen zijn goed voor de stad maar het betekent ook dat er soms atelierpanden moeten verdwijnen ten behoeve van andere stedelijke ontwikkelingen. Dit kan ten koste gaan van de aanwezigheid en zichtbaarheid van de creatieve sector in de stad als die niet meer kan beschikken over betaalbare werkruimte en ateliers. Als de stad groeit, is het wenselijk om de balans te behouden en te zorgen dat creatieve ruimte meegroeit of beschikbaar blijft²⁶.

Met de druk op de binnenstad is de focus van het atelier- en broedplaatsenbeleid verlegd naar alternatieve gebieden waaronder Zuid.

Hoe pakken we dat aan?

Stichting Kunstaccomodaties Rotterdam (SKAR) is de belangrijkste partner van de gemeente Rotterdam in het Rotterdamse atelierbeleid. De SKAR ontvangt als intermediaire instelling een meerjarige subsidie voor het aanbieden van betaalbare ateliers aan kunstenaars en creatieven. SKAR maakt de ruimte voor hen bereikbaar, zowel in financiële zin als qua beschikbaarheid.

De SKAR heeft recent enkele voormalige schoolgebouwen op Zuid herontwikkeld tot productie- en werkruimten voor creatieven, zoals het House of Urban Arts aan de Zwartewaalstraat en het atelierpand Broedplaats Putsebocht. Men noemt ze ateliers, broedplaatsen, kunstenaarsinitiatieven en makers spaces. Met name de broedplaatsen zijn plekken waar talentvolle creatieven en culturele ondernemers samenwerken en waar kruisbestuiving en synergie kunnen leiden tot innovatie. Ze zijn van grote waarde voor het aantrekken van creatief talent en door de bijdrage die zij leveren aan de ontwikkeling van een creatieve stad. Daarnaast zijn broedplaatsen door de (regelmatige) aanwezigheid van restaurants, podia en oefenruimten ook goed voor de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van het gebied en dragen zij bij aan de ontwikkeling van wijken en de economische ontwikkeling van Zuid.

De creatieve industrie is steeds sterker aanwezig in Rotterdam. De stad bevat een brede basis aan creatieve bedrijvigheid in verschillende disciplines, met zowel een aantal gevestigde namen en grote bureaus, als een groot aantal startende bedrijven en ZZP'ers. Met name de maakindustrie is goed vertegenwoordigd op Zuid maar steeds meer andere vormen van creatieve industrie krijgen op Zuid voet aan de grond. Net als de ateliers en broedplaatsen dragen zij bij aan economische ontwikkeling, leefbaarheid, aantrekkelijkheid van het gebied.

26. De gevolgen van Corona op deze ontwikkeling is in 2021 nog niet goed in te schatten.

Partners
SKAR, Creatieve Industrie

Betrokken beleidsterreinen
Stadsontwikkeling, Vastgoed, Creatieve Industrie, Gebieden/ Gebiedsorganisatie

Inbedding
Cultuurbeleid

Kunstenzone Charlois
De kunstenzone is een begrip in Oud Charlois. De Wolphaertsbocht en de Katendrechtse Lagedijk zijn de identiteitsdragers van de wijk. Creatieve ondernemers en kunstenaars vinden er hun plek en werken samen met bewoners, de gemeente, Woonstad en andere betrokken partijen aan meer levendigheid in de wijk. De inzet was oorspronkelijk het tegen gaan van leegstaande panden (bedrijfsruimtes en woningen), maar inmiddels is de Kunstenzone Oud Charlois een begrip en draagt het bij aan de sociaal-culturele ontwikkeling van het gebied Oud Charlois. De Kunstenzone is een waardevol en onmisbaar element in Oud Charlois geworden. De creatieve bedrijvigheid versterkt de identiteit van de dorpskern.

4.4 Festival locaties

Wat doen we/gaan we doen?

Rotterdam is zeer in trek als evenementenstad. 76 evenementen met meer dan 2.500 bezoekers staan jaarlijks op de evenementenkalender. Evenementen passen goed bij het dynamische karakter van stad en trekken mede daardoor een groot en gevarieerd publiek. Het aanbod aan evenementen is de laatste jaren sterk gegroeid. Om de druk op de stad beter te spreiden worden nieuwe locaties voor evenementen in kaart gebracht. Hierbij wordt ook gekeken naar mogelijke locaties en passende evenementen op Zuid.

Waarom doen we dat?

Evenementen dragen bij aan een aantrekkelijke stad om in te wonen en je thuis te voelen, een inclusieve stad. Van de grote iconische evenementen waarmee

we de identiteit van de stad en haar bewoners vieren (North Sea Jazz festival in Ahoy met het Fringe festival North Sea Round Town; Het Zomercarnaval van Rotterdam Unlimited; de Rotterdamse Marathon) tot kleinschalige evenementen vaak ontstaan uit het initiatief van onze inwoners, ingezet op het versterken van de identiteit van de wijk en het stimuleren van de ontmoetingsfunctie. Rotterdammers zijn trots op deze evenementen. Een goed aanbod aan (culturele) evenementen wordt door Rotterdammers het meest genoemd als positieve factor van de stad. In het coalitieakkoord is aangekondigd te zoeken naar nieuwe locaties om evenementen beter te kunnen spreiden over de stad.

Hoe pakken we dat aan?

Hiervoor is een quickscan uitgevoerd naar nieuwe locaties, waaronder op Zuid. Van de in de quickscan geïnventariseerde potentiële locaties wordt een selectie gemaakt op basis van grootte, geschiktheid (ondergrond, bereikbaarheid, veiligheid) en sfeer (betekenisvol, Rotterdams). Deze locaties krijgen prioriteit in het vervolgonderzoek.

Partners
Gebieden, Stadsbeheer, Veiligheid, Rotterdam Festivals

Betrokken beleidsterreinen
Gebieden/gebiedsorganisatie, Stadsbeheer, Veiligheid

Inbedding
Cultuurbeleid, Evenementenbeleid

Cultuur in de buurt zorgt voor levendigheid en binding. Iconen en grote en kleinschalige evenementen zetten Rotterdam-Zuid op de kaart, maken de bewoners trots en trekken daarnaast bezoekers en bedrijven aan.

Cumulatief resultaat
Een aantrekkelijk woon-werk en leefklimaat.

Handelingsperspectief 4

Een aantrekkelijke leefomgeving

Zuid moet een aantrekkelijk gebied zijn om te wonen, werken en verblijven. Het werken aan een aantrekkelijke leefomgeving, inclusief alle voorzieningen, maakt Zuid ook een aantrekkelijker vestigingsklimaat voor bedrijven en bezoekers van buiten.

Een aantrekkelijke leefomgeving begint en eindigt niet bij stenen en groen. Ook cultuur levert daar een bijdrage aan: naast opvallende ankerpunten en interessante programmering, zijn een goede mix tussen rust en reuring, aandacht voor lokaal erfgoed en identiteit, de geschiedenis van mensen en voorwerpen, maar ook beeldende kunst in de openbare ruimte, de aanwezigheid van kunstenaars en creatieven, belangrijke dragers. Deze culturele gelaagdheid maakt het gebied aantrekkelijk voor bewoners, bedrijven en bezoekers.

Deze Visie Cultuur op Zuid vraagt in ontwikkelingen deze waarden mee te wegen en te includeren: aandacht voor lokale identiteit, aantrekkelijke buitenruimte die uitnodigt voor ontmoeten en verbinden. Hierin kan cultuur alleen integraal samenwerken. Samenwerken aan het vormgeven van de buitenruimte, samenwerken aan het borgen van de lokale identiteit door het verbinden van fysiek en sociaal, samenwerken in het stimuleren van werkgelegenheid, samenwerken door ook bezoekers een bijdrage te laten leveren aan de ontwikkeling van Zuid.

Aandachtsgebieden

- ✓ Immaterieel en materieel cultureel erfgoed (Identiteit)
- ✓ Beelden kunst in de openbare ruimte (Ruimtelijke kwaliteit)
- ✓ Stadscultuur (Waardecreatie door wijkidentiteit)
- ✓ Duurzaam toerisme (Economie)

5.1 Immaterieel en materieel cultureel erfgoed

Het zijn niet alleen de materiële verschijningsvormen die zorgen voor een aantrekkelijke, leefbare omgeving voor wonen en werken. Sociale factoren zijn een even essentieel onderdeel daarvan. De onderlinge band tussen bewoners van buurten en wijken draagt in hoge mate bij aan het welbevinden van mensen en de beleving van hun woonomgeving. In dat kader is behoud en overdracht van het immaterieel erfgoed voor een gebied als Rotterdam-Zuid van groot belang. De kennis van niet-tastbare gewoontes en gebruiken, de kunde die toe te passen en de verhalen over waar je vandaan komt zijn voor bijna iedereen de pijlers van de eigen identiteit. En erkenning van die identiteit, het gehoord worden zijn juist voor relatief dichtbebouwde met een grote diversiteit in bevolkingsgroepen belangrijke factoren voor de ontwikkeling van sociale cohesie. Immaterieel erfgoed gaat over veel meer dan alleen het orale erfgoed (de verhalen). Het gaat ook over de vele gewoonten, gebruiken en cultuuruitingen die mensen uit de traditie hebben meegekregen: (volks)muziek, (volks)dans, theater, circus, rituelen, (religieuze en culturele) feesten en vieringen eetcultuur, rites, ambachten, technieken, verenigingsleven, enz.

Voor het gebouwde cultureel erfgoed op Zuid zal in de komende jaren worden gestreefd naar het beter zichtbaar maken van de buitengewone cultuurhistorische karakteristieken van dit bijzondere gebied. Een voorzet is hiervoor al gedaan met de in opdracht van het Bureau Monumenten en Cultuurhistorie opgestelde Cultuurhistorische Verkenningen van de vooroorlogse wijken en de daaraan gekoppelde films over Bloemhof, Hillesluis, Tarwewijk, Carnisse, Afrikaanderwijk en Charlois. De Cultuurhistorische Verkenningen zullen de komende jaren dienen als onderleggen voor gebiedsontwikkelingen en bouwinitiatieven. Daarnaast zal met onder meer gericht onderzoek naar het religieus erfgoed en de scholenbouw op Zuid meer bekendheid worden gegeven aan het rijke historische verleden van dit stadsdeel.

Wat doen we/gaan we doen?
Voor het immaterieel erfgoed is aandacht binnen de Lokale culturele programmering. De Cultuurregisseur zorgt ervoor dat in het specifieke gebied inzicht is in de behoefte aan culturele activiteiten en evenementen bij de bewoners en komt daar met een passend aanbod aan tegemoet. Hierin wordt samengewerkt met lokale instellingen, initiatiefnemers en cultureel en maatschappelijk ondernemers.

Cultuur draagt bij aan het ontsluiten van dit materiële erfgoed via historische verkenningen, ontwerpverkenningen en innovatieportretten.

Partners
Culturele instellingen, Cultuuraanbieders, Cultuurregisseur, Creatieve Industrie, Film- en mediapartners in Rotterdam, gemeente Rotterdam Monumenten

Betrokken beleidsterreinen
Gebieden, Stadsontwikkeling, Monumenten

Inbedding
Cultuurbeleid, Architectuurbeleid

5.2 Beeldende kunst in de openbare ruimte

Ook de invulling van het groen/ de openbare ruimte draagt bij aan de aantrekkelijkheid van een gebied. Diverse bestaande partijen, culturele organisaties met een meerjarig subsidie in het kader van het Cultuurplan, rekenen het al tot hun reguliere taak om ook op Zuid bij te dragen aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid. Wij noemen hieronder een aantal van hen in de context van hun werkterrein, maar zij zijn zeker niet de enige die op die terreinen actief zijn. De netwerken van en samenwerking met (lokale) kunstenaars, kunstenaarsinitiatieven, organisatoren, makers en creatieve ondernemers zijn van essentieel belang voor hun succes.

BKOR (Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte) en SIR (Sculpture International Rotterdam) zijn de programma's waarmee het Centrum Beeldende Kunst Rotterdam (CBK) in de openbare ruimte van de stad opereert. Tot nu toe vooral gericht op driedimensionale kunst en gebouwgebonden kunst.

Een nieuwe loot aan de stam van de beeldende kunst in de openbare ruimte is streetart: visuele kunst die gemaakt wordt op publieke locaties en uitgevoerd buiten de context van traditionele presentatieruimtes voor beeldende kunst. Wereldwijd is streetart al een aantal jaren in opkomst. Rotterdam heeft met diverse muurschilderingen al een lange geschiedenis die in feite al voor de Tweede Wereldoorlog begonnen is. In steeds meer steden wordt streetart tegenwoordig ingezet als middel tegen verloedering, voor het verlevendigen van een buurt en het verfraaien van de

buitenruimte. Muurschilderingen blijken ook te zorgen voor een veiliger gevoel bij bewoners en te zorgen voor een positieve ervaring van de omgeving.

Wat doen we/gaan we doen?
CBK/BKOR beheert de omvangrijke Rotterdamse beeldencollectie in samenwerking met de gemeente, betrokken Rotterdammers, bedrijven en instellingen. Samengevat luiden de drie belangrijkste ambities van BKOR: het versterken van de stadscollectie, het ontwikkelen van gedeeld eigenaar- en opdrachtgeverschap, het stimuleren van werkgelegenheid van kunstenaars en het bijdragen aan een aantrekkelijke leefomgeving. Dat laatste leidt tot een groeiende aandacht voor Zuid. Nadrukkelijk besteedt het CBK aandacht aan de collectie beelden in dit deel van de stad. In samenwerking met betrokkenen bij het gebied wordt de collectie uitgebreid met werken die aansluiten bij de wensen van de omwonenden. Denkbaar zijn ook kunstwerken die bijdragen aan een gezonde stad en uitnodigen om te bewegen. Denk aan kunstwerken waarop ook gesport kan worden.

Ook SIR richt zich meer dan voorheen op Zuid. Onder de titel Paleis Maashaven ontwikkelt Sculpture International Rotterdam sinds 2017 een langdurig internationaal kunstproject in Rotterdam-Zuid, dat bestaat uit de komst van nieuwe kunstwerken, tentoonstellingen, lezingen en andere activiteiten. Met Paleis Maashaven wil Sculpture International Rotterdam aandacht genereren voor de kwaliteiten en potentie van dit deel van Rotterdam, in samenwerking met de bewoners, initiatieven en kunstenaars in de wijk.

Wat Streetart betreft is ook in Rotterdam een omslag te zien. Er is een groei in het aantal initiatieven, het aantal murals is sterk toegenomen en er is een groeiende internationale belangstelling voor Rotterdam als streetartstad. Al driemaal is het internationaal vermaarde festival Pow!Wow! in Rotterdam neergestreken, waarvan twee keer in Rotterdam-Zuid. De kunstwerken van een aantal internationaal gerenommeerde streetartists hebben Rotterdam-Zuid wat deze kunstvorm betreft op de kaart gezet. Deze ontwikkeling willen we blijven stimuleren.

Partners
Centrum Beeldende Kunst Rotterdam (CBK), Hiphop In Je Smoel (HIJS) /Rewriters010 (Pow!Wow!), Cultureel ondernemers en instellingen.

Betrokken beleidsterreinen
Stadsontwikkeling, Stadsbeheer, Gebieden/ gebiedsorganisatie, Onderwijs, Welzijn, Jeugd, Sport, NPRZ

Inbedding
Cultuurbeleid

Hotspot voor Street art
De afgelopen twee jaar zette HIJS met POW! WOW! Rotterdam de Afrikaanderwijk op de kaart als hotspot voor street art. Vele mural artists werd de kans geboden een muur of een ruimte te schilderen. Met de huidige technologische mogelijkheden en in tijden van Corona wordt hier een digitaal vervolg aan gegeven. Tijdens de donkere dagen biedt HIJS een nieuw podium aan digital artists, onder de noemer HIJS Lights! Op en rond het Rotterdamse Afrikaanderplein (op vijf locaties) en op de gevel van het Santos-gebouw op Katendrecht worden grafische kunstwerken en animaties geprojecteerd.

5.3 Stadscultuur

Wat doen we/wat gaan we doen?

Stadscultuur staat voor alle facetten die bijdragen aan het levendig maken van de stad (wijk) voor de bewoners van Rotterdam. Stadscultuur is datgene wat herkenbaar is voor Rotterdam (wijk) en wat de stad uitademt. 'Cultuur' staat hierin niet alleen voor de culturele instellingen die een stad herbergt, maar stadscultuur gaat ook over welk type voorzieningen en programma bij een gebied passen, welke bestaande iconen we kunnen of moeten versterken én de vraag welke evenementen bij onze stadscultuur passen om de stad levendig te maken voor bewoners. Ook gebiedsontwikkelingsvraagstukken komen hierbij aan de orde. Integraal werken we aan de opgave.

Een van de eerste prioritaire wijken van het programma Stads cultuur²⁷ ligt op Zuid: Afrikaanderwijk. Van hieruit wordt een integrale werkwijze opgezet voor het programma Stads cultuur breed. In dit pilot programma wordt onderzocht hoe wij samen met bewoners, (culturele) ondernemers, gebiedsorganisaties en cultuurregisseurs een vitale omgeving voor ontmoeting, verblijf en vermaak kunnen creëren om zo een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van leven in het gebied, waarbij rust en levendigheid met elkaar in balans zijn.

Waarom doen we dat?

Doel is om tot een duurzame aanpak, faciliteiten, netwerk en programmering te komen die blijvend bijdraagt aan een sterkere infrastructuur en hogere cultuurparticipatie op Zuid, Afrikaanderwijk specifiek. Succesfactoren uit deze pilot zijn mogelijk toepasbaar op andere wijken op Zuid. In gezamenlijkheid wordt gewerkt aan het realiseren van deze kansen op wijkniveau die als vliegwiel kunnen dienen voor de verdere ontwikkeling wijk-overstijgend, naar het gebied.

Hoe pakken we dat aan?

De specifieke wijkopgave voor Afrikaanderwijk is in kaart gebracht via een kansenkaart met prioritering. Gedurende enkele jaren wordt er gebouwd aan een duurzame infrastructuur voor de wijk. Hierbij gaat het om het samenspel van cultuur met andere beleidsterreinen voor het verlevendigen van de wijk ten behoeve van de bewoner en gebruiker en passend bij de gebiedsdoelstellingen. Voor Afrikaanderwijk is een meerjarenambitie en programma opgesteld in samenwerking met de gebiedsorganisatie voor een duurzame infrastructuur met lokale samenwerkingspartners. In samenwerking met een kwartiermaker van Zuid (Archell Thompson) wordt er gewerkt aan het

bouwen aan het netwerk, het ontwikkelen en borgen van basisfaciliteiten, het beleggen van structurele programmering bij krachtige spelers en het verbinden van bewoners, ondernemers, initiatieven, instellingen.

27. Coalitieakkoord 2018-2022 programma Stads cultuur, met 4 prioritaire wijken, waaronder Afrikaanderwijk op Zuid

Partners

Wij werken integraal aan deze wijkopgave met de gebiedsorganisatie (wijkmanagers en wijknetwerkers), gebiedsadviseurs cultuur, toerisme/ economie, stadsontwikkeling, (cultureel) ondernemers, lokale kwartiermaker/ programmamaker.

Betrokken beleidsterreinen

Gebieden, Stadsontwikkeling, Stadsbeheer,
Toerisme/Economie, Onderwijs, Welzijn (vol-
wassenen, jeugd), Sport, Integratie & Sociale
zekerheid, Werk & Inkomen, CityBranding

Inbedding

Programma Stadscultuur – Afrikaanderwijk

POW!WOW! 2019 Mural Dourne | Beeld Martine Kiers.

5.4 Toerisme

In Rotterdam staat toerisme in dienst van de stad. De groei van toerisme is niet langer een doel op zich maar een middel dat de gemeente slim wil inzetten om de ambities van de stad te realiseren. Door de Rotterdammer centraal te stellen werkt de stad met een open blik naar de wereld aan een gastvrije stad. Iedere Rotterdammer zou de vruchten moeten kunnen plukken van toerisme: dat gaat over de aantrekkelijkheid van de stad, over de balans tussen rust en reuring, over het creëren van nieuwe destinaties, maar ook over het creëren van banen voor Rotterdammers die nu langs de kant staan, waardevolle ontmoetingen enz.

Wat doen we/gaan we doen?

Een van de gebieden waar toerisme een bijdrage aan wil leveren is Rotterdam-Zuid. Daarbij wordt aangesloten op de ontwikkelingen op Katendrecht en in de Rijnhaven, het programma Stadscultuur in de Afrikaanderwijk en de ontwikkeling van de Cultuur Campus/NCWI als mogelijke volgende stepping stones voor bezoekers. In dialoog met “frontrunners” (bewoners, ondernemers, instellingen) wordt gezocht naar aansprekend aanbod, passend bij de identiteit van het gebied. Maatwerk moet vervolgens bepalen op welke manier dat daar vorm krijgt, welke iconen, evenementen, voorzieningen en activiteiten enerzijds tegemoetkomen aan de specifieke behoeften en mogelijkheden van Zuid en anderzijds bijdragen aan de toeristische aantrekkelijkheid van het gebied. Draagvlak in het gebied is essentieel voor een gezonde ontwikkeling van de bezoekerseconomie zodat bezoekers gastvrij ontvangen worden.

Partners

Lokale ondernemers, cultureel ondernemers en instellingen, bewoners, Rotterdam Partners, Rotterdam Festivals.

Betrokken beleidsterreinen

Toerisme, Cultuur, Economie, Stadsontwikkeling, Gebiedsontwikkeling, Citybranding

Inbedding

Cultuurbeleid, Toerisme, Economie, Citybranding

Cultuurcluster Fenix I (Circus Rotjeknor, Conny Janssen Danst, Kantine Walhalla) 2019 | Beeld Iris van den Broek

Cultuur draagt bij aan een levendig Zuid

De Beijerlandselaan en de Groene Hilledijk worden de komende tien jaar opgeknapt. Net als een aantal straten eromheen. Tijdens deze aanpak wordt onder meer het oude en iconische Colosseumgebouw op de Beijerlandse laan, weer in ere hersteld. Aan de andere kant van de Boulevard-Zuid, op de Groene Hilledijk, komt een zogenaamde mix-zone. Daar waar winkels verdwijnen, komen woningen terug en plekken voor ateliers, kunst en cultuur, dienstverlening en horeca. In gezamenlijkheid wordt gewerkt aan het realiseren van deze kansen die als vliegwiel kunnen dienen voor de verdere ontwikkeling wijk-overstijgend, naar het gebied.

Hotspot op Zuid

Hart van Zuid is het 'hart' van Rotterdam-Zuid. Sinds 2016 ondergaat het gebied rond Winkelcentrum Zuidplein en Ahoy een totale metamorfose. Doel: een nieuw bruisend stadscentrum; een plek waar bewoners, bezoekers en ondernemers zich helemaal thuis voelen. Het nieuwe Hart van Zuid telt twee 'hotspots'. Het Plein op Zuid en het Ahoyplein worden de belangrijkste ontmoetingsplekken, verbindingpunten en centra van activiteit. Het Kunstenpand is onderdeel van deze impuls voor Zuidplein. Met het nieuwe Theater Zuidplein, met twee theaterzalen en een café-restaurant, en een vestiging van Bibliotheek Rotterdam.

The Shape of Rotterdam

In opdracht van gemeente Rotterdam creëert Arttenders The Shape of Rotterdam: een serie interventies in de openbare ruimte, voor en door de stad. Naast een functionele ontmoetingsplek wordt elke Shape door haar spectaculaire vormgeving ook een iconische eyecatcher voor de buurt. Bewoners en lokaal gebruik staan centraal. Ook in de selectie van creatieven tijdens het ontwerpproces! De eerste Shape komt op het Annie M.G. Schmidtplein en is er onderdeel van de ontwikkeling Hart van Zuid. Samen met twee Rotterdamse kunstenaars en/of makers zal Arttenders voor deze locatie twee unieke concepten voor 'straatmeubilair' uitdenken. Een van deze designs wordt vervolgens geselecteerd voor implementatie.

CityWalk van Berry Holslag | Beeld Otto Snoek

Colofon.

Gemeente Rotterdam, maart 2021

Deze Visie op Cultuur op Zuid is tot stand gekomen met de inbreng van diverse partijen in de stad. Culturele instellingen, ondernemers en initiatiefnemers op Zuid, diverse beleidsafdelingen gemeente Rotterdam, Programma NPRZ, Cultuurregisseurs, vertegenwoordigers van bewoners Rotterdam-Zuid (gebiedscommissie, raden, comités).

Vormgeving

Leene Communicatie (Publiquest, de communicatie coöperatie)

Illustratie cover

Thijs Lansbergen (Illustratie en Street Art, Rotterdam-Zuid)

Beeldcredits

POW! WOW! Rotterdam, Theater Zuidplein, Stichting IMPACT, CultuurConcreet, RBT Rotterdam Partners